TRST, petek
19. avgusta 1955
Leto XI. - Št. 195 (3124)

PRIMORSKI DNEVNIK

OKRAJNA ŠTUDIJSKA

Cena 20 lir
Poštnina plačana v gotovini
Tel. 94 638, 93 808, 37-338

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, III. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. — Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 30 din - Podruž.: GORICA, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82

NAROČNINA: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. — Federat. ljudska republika Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

NADALJEVANJE ŽENEVSKE KONFERENCE O ATOMSKI ENERGIJI

RADIOAKTIVNE TABLETE BODO OMOGOČILE ugotavljanje vseh nerednosti v organizmu

Uporaba radioaktivnih izotopov v medicinski diagnostiki v bližnji prihodnosti - Raztopljene kovine za hlajenje reaktorjev s hitrimi nevtroni - V Ženevi je prišlo do preobrata v gledanju na vlogo atomske energije - svečan sprejem švicarskega zveznega sveta

Nezadostno zanimanje italijanskih oblasti za atomska raziskovanja

ŽENEVA, 18. — Tudi danes je ženevska konferenca o miroljubni uporabi atomske energije nadaljevala delo v komisijah.

Prof. Walter Libby (ZDA) je predsedoval seji komisije za biologijo in medicino, ki je razpravljala o uporabi, proizvodnji in shranjevanju radioaktivnih izotopov. Med njo so bili prikazani nekateri novi načini uporabe radioaktivnih izotopov. Prof. Libby je poudaril, da bi že samo to področje uporabe nuklearne energije zadostovalo, da se upraviči raziskovanje atoma. Obstajajo številna nujna in važna vprašanja v uporabi izotopov, predvsem pa se pojavlja potreba po občutljivih in cenenih merilnih instrumentih, ki naj zagotovijo zanesljivo in neškodljivo uporabo radioaktivnih izotopov.

«Radioaktivni izotopi — je dejal Libby — bodo v bližnji bodočnosti postali sestavni del našega vsakdanjega življenja. Če se bomo jutri počutili slabo, nam bo dal zdravnik lahno radioaktivno pilulo, ki mu bo omogočila natančno ugotavljanje, kje naš organizem ne deluje v redu.»

«Jeklene roke» tudi tipajo

Na današnji seji so bila prečitana poročila Avstralije, CSR in ZDA o praktični uporabi radioaktivnih izotopov v industrijskih raziskovanjih. O metodah proizvajanja izotopov so poročale ZDA, Anglija in Norveška. Dve poročili, kadnsko in ameriško, pa sta govorili o ravnanju z izotopi. Zlasti zanimivo je bilo ameriško poročilo o «jeklenih rokah» (razstavljenih tudi na atomski razstavi), ki omogočije z radioaktivnimi izotopi. Operater je zaščiten s steno iz cementa in svinca. «Jeklene roke» niso samo izredno gibljive, temveč imajo tudi neke vrste «tipa», ki ga lahko opaža operater, skrit za zaščitno steno, ki ga varuje pred izžarevanjem.

Na seji komisije za fiziko so razpravljali o elementih za integralni račun v zvezi s preračunavanjem reaktorjev. Slo je predvsem za lastnosti posameznih snovi v zvezi z gibanjem nevtronov. Francija je predložila tri poročila, ZSSR dve, ZDA, Indija, Holandska in Švedska pa po eno. Ceprav so bila vsa raziskovanja izvršena neodvisno, se je spet pokazala presenetljiva enakost dobljenih rezultatov. Diskusija je bila na visoki znanstveni ravni, ni pa prinesla posebnih novosti. Zelo zanimive pa so bile neke podrobnosti o praktični uporabi splošno znanih načel.

Komisija za kemijo in metalurgijo je razpravljala o tehnologiji raztopljenih kovin. Pri gradnji reaktorjev se povsod kaže tendenca po povečanju delovne temperature, da bi se povečala storilnost. Pri tem pa se pojavljajo resne vprašanja prevajanja toplote, kajti nekatere vrste reaktorjev le slabo prenašajo visoke temperature. Posebno nastaja to vprašanje pri reaktorjih s pospešenimi nevtroni; ti reaktorji namreč ne morejo uporabljati običajnega hladilnega sredstva, vode, ker voda zmanjšuje hitrost nevtronov. Doslej niso našli kovine, ki bi imela vse zaželene lastnosti. Največ proučevanja velja natriju in kaliju ter njunim zlitinam, ki imajo največkoristnih lastnosti. Zlasti zanimivo je bilo poročilo sovjetske delegacije o toplotni prevodnosti raztopljenih kovin. V ZSSR so odkrili nekaj novih tehničnih načel, ki so omogočila odstranitev mnogih dosedanjih nevšečnosti. Med debato se je pokazala možnost uporabe bizmuta in njegovih zlitin, kajti bizmut ne absorbira nevtronov. Za praktično uporabo pa je zaenkrat najboljši natrij, ki ga bo tudi uporabljala atomska elektrarna v ZDA.

Raztopljene kovine v reaktorjih

Na popoldanski seji je komisija nadaljevala razpravljanje o kemičnih problemih nuklearnih reaktorjev. Zlasti so govorili o uporabnosti težke vode v nekaterih tipih jedrskih reaktorjev ter o koroziji aluminijevih in cirkonijevih zlitin pri visokih temperaturah.

«Vir upanja v boljšo prihodnost»

Predsednik komisije francoske narodne skupščine za miroljubno uporabo atomske energije Felix Gaillard, ki se je danes vrnil v Pariz, je imel tiskovno konferenco, med katero je poudaril, da glavni pomen ženevske konference ni v poročilih, ki so jih predložile posamezne države. Večina predloženih poročil je samo dokazala, da so vse države, čeprav so delale popolnoma neodvisno in tajno, prišle v svojih raziskovanjih do praktično istih rezultatov. Glavni pomen ženevske konference, je dejal Gaillard, je ta, da je prišlo do preobrata v tem, kako posamezne države gledajo na atomska raziskovanja. Mnoga odkritja, ki so bila doslej najstrožja tajnost, so bila zdaj objavljena, «tako da atomska energija, do včeraj samo vir strahu, postaja zdaj vir upanja v boljšo prihodnost».

Ameriška komisija za atomsko energijo pa je objavila danes poročilo o potrebah atomske energije v Zahodni Evropi. Poročilo poudarja, da atomske elektrarne ne bodo nadomestile termocentral in hidrocentral, pač pa jih bodo izpopolnile, ko bo premog začel primanjkovati in ko bodo vse vodne sile izkoriščene. Po tem poročilu bodo Avstrija, Danska, Portugalska in Italija izčrpale svoja ležišča premoga do leta 1980 in v istem času bodo v vsej Zahodni Evropi izkoriščeni tudi vsi uporabni viri vodne sile.

Danes zvečer je švicarski zvezni svet priredil sprejem udeležencem konference, ki se ga je udeležilo pet tisoč oseb. Povabljence je sprejemal zvezni svetnik Hollenstein.

Skromna udeležba Italije

Na ženevski atomski konferenci sodeluje tudi Italija, vendar v zelo skromni obliki. Italija je predložila vsega skupaj eno samo poročilo izmed 1131; prof. Ippolito je govoril o nahajališčih uranove in torijeve rude v Italiji in zaključil, da dosedanja raziskovanja ne dajejo razloga za «prehud pesimizem». Pravzaprav je Italija pred začetkom konference predložila štiri poročila, toda tri so bila zavrnjena.

Opozicijski tisk v Italiji dolži vlado, da se mnogo premalo zanima za nuklearna raziskovanja in da ne daje nobene prave podpore prizadevanjem znanstvenikov, ki jih gotovo tudi v Italiji ne manjka. Toda v Ženevi, poudarja opozicijski tisk, se je pokazalo, da Italija na tem področju daleč zaostaja ne le za atomskimi velesilami, temveč tudi za mnogimi manjšimi državami. Skoraj vse evropske države so predložile več zanimivih poročil in prikazale tudi nekatera originalna odkritja, ki predstavljajo prispevek k splošni nuklearni znanosti. Tudi države, ki jih štejejo med nerazvite, so na tem področju pokazale marsikaj novega, tako na primer Indija.

Presenetila je na primer Jugoslavija s pomembnimi teoretičnimi in praktičnimi študijami, tako o trajanju procesa razbijanja uranovega jedra (kot je priznal član ameriške delegacije prof. Wheeler, je ta študija ovrgla mnoga dosedanja zmotna mnenja), o novih konstrukcijah Geigerjevih števcev, o uporabi katalizatorjev za pridobivanje težke vode (pokazalo se je, da so v Jugoslaviji in ZDA prišli do istih ugotovitev glede najprimernejših katalizatorjev), o novih metodah za iskanje torija (z vitaminom C) itd.

Danes sta najvidnejša člana italijanske delegacije v Ženevi prof. Felice Ippolito in prof. Bruno Ferretti, dala tisku izjavo, v kateri izražata upanje, da bo zakon o dodelitvi kreditov za nuklearna raziskovanja v Italiji v najkrajšem času odobren in da bodo dodeljeni nadaljnji krediti do skupne vsote 12,5 milijard letno, ki bi omogočili izžarevanje obširnega nuklearnega programa in dala italijanskim znanstvenikom možnost, da na prihodnji atomski konferenci, ki se bo verjetno sestala čez tri leta, kaj več pokažejo. «Tudi mi razpolagamo z možgani, ki ne zaostajajo za onimi, ki se ukvarjajo z nuklearnimi raziskovanji v drugih državah, toda če ti možgani nimajo potrebnih sredstev, se moramo omejiti na vlogo navadnih gledalcev na mednarodnem atomskem prizorišču», poudarja izjava.

FIAT, Montecatini, in reaktorji

Prof. Ippolita so novinarji vprašali, kaj je resnice na vesti, da bo koncern Montecatini kupil atomski reaktor. Odgovoril je, da omogoča sposlti ni hotela ne potrditi ne zanikati. Pač pa poudarjajo v Washingtonu, da je, če je vest resnična, podjetje Westinghouse prehitelo Angleže, ki so šli v Ženevo s točnimi načrti in s konkretnimi nameni, da komercialno plasirajo svoje reaktorje. Westinghouse namerava graditi reaktorje po 10.000 kW (kot se zanj pogaja Fiat) v seriji; odgovarjali naj bi vsem zahtevam lahkega prevoza in montaže. Reaktor dela s težko vodo. Za dokončni nakup bo potrebna odobritev ameriške vlade.

Glede zanimanja italijanskih oblasti za nuklearna raziskovanja navajajo zanimivo primerjavo, da izda Jugoslavija, ki ima znatno manjši gospodarski potencial kot Italija, sedemkrat več za atomska raziskovanja kot Italija.

razum, podpisan med italijansko in ameriško vlado, zasebna pogajanja, kot v že obstoječem primeru podjetja FIAT, da pa je za dokončno sklenitev sporazumov potrebna vladna odobritev. Kolikor je mogoče sklepati po dosedanjih poročilih, namerava kupiti Montecatini eksperimentalni reaktor, medtem ko se FIAT pogaja za nakup reaktorja, proizvajalca energije. Vendar bi eksperimentalni reaktor lahko dajal nekaj kalorične energije za kemične tovarne Montecatini in bi lahko služil za proizvodnjo radioaktivnih izotopov, kar pri podjetju FIAT ne bo mogoče.

Vesti, da bo FIAT kupil atomski reaktor, so še vedno nepotrjene. Tudi v Washingtonu družba Westinghouse, ki naj bi reaktor dobavila, ve-

Štiriurna seja videmske komisije

VIDEM, 18. — Današnji sestanek mešane jugoslovansko-italijanske komisije za sklenitev sporazuma o obmejnem prometu je trajal od 17. do 21. ure. Na sestanku so čitali besedilo prilog sporazuma, o katerem pa predstavniki komisije še vedno nočejo, očitno sporazumno, dajati nikakih uradnih izjav. Zdi se pa, da se komisija bavi izključno s končno tehnično redakcijo besedila sporazuma, zaradi česar se čujejo ponovni optimistični glasovi, da bo sporazum podpisan v kratkem. Vendar pa je treba pri tem upoštevati, da gre za številne tehnične podrobnosti, ki so sicer manj pomembne, katerih ureditev pa zahteva precej časa.

Cankar in Kovačić v madžarščini

BUDIMPEŠTA, 18. — Po vesteh madžarske telegrafske agencije MTI bodo madžarske založbe letos izdale dve knjigi jugoslovanskih pisateljev in sicer izbor iz proznih del Ivana Cankarja in zbirko pesmi hrvatskega pesnika Ivana Gorana Kovačića. Prihodnje leto nameravajo madžarske založbe objaviti antologijo jugoslovanske proze.

PRIPRAVLJALNI RAZGOVORI za konferenco štirih zunanjih ministrov

Anglija bo baje vztrajala, naj se takoj sprejme Edenov načrt skupnega nadzorstva nad oboroženimi silami - Bevanov članek v zvezi s konferenco zunanjih ministrov

WASHINGTON, 18. — Predstavnik državnega departmaja je sporočil, da sta imela britanski poslanik Sir Roger Makins in francoski poslanik Maurice Couve de Murville danes nekaj razgovorov v državnem departmaju v zvezi s konferenco štirih zunanjih ministrov, ki bo oktobra v Ženevi. Britanski poslanik se je najprej razgovarjal z državnim tajnikom Fosterjem Dullesom in nato se je skupno s francoskim poslanikom sestal z namestnikom državnega tajništva za evropske zadeve Merchantom.

Predstavnik je dodal, da so ti razgovori nadaljevanje izmenjave misli, ki se je začela po konferenci «štirih velikih» kot priprava za konferenco štirih zunanjih ministrov.

V zvezi z bližnjo konferenco o razorožitvi, ki bo te dni v New Yorku, izjavljajo v londonskih krogih, da bo Velika Britanija vztrajala, naj se tačoj sprejme «Edenov načrt», ki določa sistem skupnega nadzorstva nad oboroženimi silami in vojaškimi napravami na obeh straneh demarkacijske črte, ki sedaj v Evropi loči vzhodne in zahodne oborožene sile. Ta načrt, ki ga je britanski ministrski predsednik Eden predložil na ženevski konferenci štirih velikih, pa se ne sme zamenjati z drugim predlogom, ki ga je tudi stavil Eden, in ki se nanaša na ustanovitev «demilitariziranega področja» med Vzhodom in Zahodom v Evropi. Ta Edenov predlog je vključen pod naslovom «evropska varnost in združitev Nemčije» v navodilih, ki so jih štirje predsedniki vlad dali štirim zunanjim ministrom, in o njem bodo nedvomno razpravljali na konferenci štirih zunanjih ministrov, ki bo 27. oktobra v Ženevi.

Pododbor OZN za razorožitev, ki se bo sestal v New Yorku, pa bo moral nadaljevati s proučevanjem sovjetskih predlogov od 10. maja, katerim se je pridružil še Eisenhowerjev predlog, naj bi uvedli letalsko nadzorstvo nad ameriškimi in sovjetskimi vojaškimi napravami.

Predsednik Eisenhower je danes podpisal dokumente, ki formalno spopolnjujejo ameriško odobritev pariških sporazumov, s katerimi se pooblašča zopetna oborožitev Zahodne Nemčije.

Voditelj levega krila britanskih laburistov Aneurin Bevan piše v članku, objavljenem v tedniku «Tribune», naj bi zahodne države še pred sestankom štirih zunanjih ministrov v Ženevi dale tri pobude, med katerimi sprejem Kitajske v OZN. Bevan takole obrazložuje svoje stališče: 1. Velika Britanija lahko takoj napove znižanje vojaškega službenega roka. To bi imelo ugoden vpliv na mednarodne odnose in tudi ugodne gospodarske posledice v trenutku, ko preživlja Velika Britanija težavno razdobje v trgovinski izmenjavi. 2. Zahodne države bi lahko temeljito spremenile sedanje omejitve trgovine s Kitajsko. Potrebno bi bilo prepričati o tem tudi ZDA, če pa to ne bi bilo mogoče, naj bi Velika Britanija nastopila sama. Z druge strani je verjetno, da bi bilo ameriško javno mnenje naklonjeno taki politiki in da bi za tem tudi «uradna Amerika» sprejela angleško stališče. 3. Velika Britanija bi morala predlagati izključitev Cangkajškovega predstavnika iz Varnostnega sveta OZN in nadomestiti bi ga moral predstavnik pekinške vlade.

Poslanci FLRJ zopet v Moskvi

MOSKVA, 18. — Po devetdnevnem potovanju po Sovjetski zvezi in obisku v več mestih, se je jugoslovanska parlamentarna delegacija danes popoldne z letalom vrnila v Moskvo. Delegacija se v nedeljo vrača z letalom v Beograd.

Člani delegacije so prispeli v Moskvo iz glavnega mesta Gruzije Tbilisija, kjer so jih pozdravili predsednik Vrhovnega sovjeta Gruzije Kuperadze, ministri republiške vlade ter zastopniki javnega in kulturnega življenja in številni meščani. Delegacija je v Tbilisiju obiskala predsedstvo gruzijske vlade.

Posebno prisrčno so pozdravili jugoslovansko delegacijo delavci metalurškega kombinata 30 km daleč od Tbilisija. Po mitingu, ki so ga priredili delavci, so govorili zastopniki kombinata in vodja jugoslovanske delegacije dr. Bakarić. Po obisku kombinata je jugoslovanska delegacija obiskala industrijsko mesto Rustavun in si ogledala znamenitosti Tbilisija, kjer se je sinoči udeležila svečane večerje. Na številne zdravice je odgovoril vodja jugoslovanske delegacije dr. Bakarić, ki se je zahvalil za sprejem.

V Ljubljani kongres luteranskih cerkva

LJUBLJANA, 18. — Na tiskovni konferenci, ki je bila danes v Ljubljani ob koncu kongresa svetovne federacije luteranskih cerkvâ, je predsednik nacionalnega luteranskega sveta ZDA dr. Paul Empier poudaril, da je bilo letošnje zasedanje, ki je bilo v Jugoslaviji, eno izmed najprijetnejših. Zastopniki luteranskih cerkva so poudarili, da so se med bivanjem v Jugoslaviji prepričali, da vlada v državi popolna verska svoboda in da je način, kako je v Jugoslaviji rešeno vprašanje, socialnega zavarovanja duhovnikov, edino pravilen.

Fanfani se izogiba obračunu s kritičnim razdobjem v KD

Žalna svečanost za De Gasperijem naj ustvari na zasedanju demokristjanskega nacionalnega sveta ozračje enotnosti in prepreči vodstvu neljube polemike - Glede rekvizicije zavoda «Rinascita» vlada noče popustiti

RIM, 18. Po kratkem bivanju v Rimu sta predsednik republike Gronchi in predsednik vlade Segni danes zopet zapustila glavno mesto. Prvi je odpotoval v Lucanio, kjer bo prisostvoval delu manevrov divizije «Pinerolo» (manevri so povezani s poskusno delno mobilizacijo za izpopolnitev številčnega stanja divizije). Segni pa se je odpeljal v Trident, kjer se bo jutri sestal nacionalni svet demokristjanske stranke in najprej komemoriral prvo obletnico De Gasperijeve smti, nato pa razpravljal o aktualnih političnih vprašanjih.

Pred odhodom je Gronchi podpisal odlok o poenotenju plač državnih nameščencev, ki mu ga je v okviru zakona o pooblastilu včeraj predložil ministrski predsednik. Znano je, da za sindikalne organizacije državnih nameščencev ta ureditev ni dokončna, ker le premalo upošteva njihove zahteve in ker tudi molče prehaja preko sklepov medparlamentarne komisije, ki je bila ustanovljena, da prouči to vprašanje. Obravnavanje vprašanja se bo verjetno obnovilo, ko se bo po poletnih počitnicah spet začelo parlamentarno zasedanje.

Ni znano, ali sta Gronchi in Segni govorila tudi o vprašanju doma partizanskih sirot «Rinascita» v Milanu. Znano je, da so bile podobne Andreottijeve rekvizicije izvršene tudi v Florenci kljub odporu župana La Pire. Ne zdi se verjetno, da bi vlada v tem primeru ravnala drugače. Ostaja pa vprašanje diskriminacije proti enemu izmed maloštevilnih laičnih otroških domov v Italiji, ki po svoji načelni strani presega florentinski spor. Zato se zdi, da bo primer «Rinascite» še dolgo časa odmeval v italijanskem političnem življenju.

Med drugimi je Segni danes sprejel tudi Andreottija. Pred odhodom iz Rima se je ministrski predsednik razgovarjal danes še z ministri Campillijem, De Carom, Gonello in Colombom.

V Tridentu se začne jutri zasedanje nacionalnega sveta demokristjanske stranke. Fanfani bo verjetno poskušal zasedanje obdržati v senci De Gasperijevega spomina, v ozračju žalne enotnosti in sloge. Seveda lahko to ustvari samo videz enotnosti v demokristjanskih vrstah in ne more rešiti nobenega izmed notranjih protislovij — obenem pa lahko omogoči političnemu tajniku, da prebrodi kritično obdobje. Koliko se mu bo posrečilo, bo pokazalo zasedanje. Že zdaj pripisujejo Fanfaniju namen, da se posluži De Gasperijeve počastitve za to, da se izogne polemikam o preteklosti. Demokristjansko vodstvo upa, da se bodo v tem ozračju morali ublažiti napadi sindikalistov in ostale levice.

A. P.

VI. Simić o zasedanju Interparlamentarne unije

BEOGRAD, 18. — Podpredsednik zvezne ljudske skupščine Vladimir Simić, vodja jugoslovanske parlamentarne delegacije, ki bo jutri odpotovala na 44. zasedanje Interparlamentarne unije v Helsinkih, je izjavil danes, da ima to zasedanje poseben pomen. S pristopom Vrhovnega sovjeta in kitajskega Nacionalnega kongresa bo Interparlamentarna unija postala najbolj univerzalna mednarodna organizacija. Mednarodni značaj Unije bo vplival na nadaljnji razvoj mednarodnih odnosov. Konferenca bo razpravljala o važnih vprašanjih, med drugim o pravnih in moralnih načelih koeksistence, o stanju mednarodne varnosti in razorožitve, o razvoju mednarodne gospodarske izmenjave in o svobodni kulturni izmenjavi in osebnem prometu kot činiteljih mednarodnega sodelovanja in razumevanja.

V jugoslovanski delegaciji je tudi predsednik zakonodajnega odbora Zvezne ljudske skupščine dr. Maks Snuderl.

Po zasedanju bo jugoslovanska delegacija obiskala dansko interparlamentarno skupino v Kopenhagnu.

Položaj v Posarju

SAARBRUECKEN, 18. — Filonemška stranka «Posarska krščanskodemokratska zveza» je pozvala svoje člane in simpatizerje, naj ne vršijo nasilnih dejanj proti nasprotnim strankami med volilno kampanjo.

Predsednik evropske komisije za referendum senator Fernand Dehausse pa je za jutri zjutraj sklical predsednike posarskih političnih strank, da se z njimi sporazume, kako naj se vodi volilna kampanja, da ne bi prišlo do incidentov.

Posarska vlada je danes objavila poročilo, v katerem pravi, da so včeraj nekateri demonstranti v Neunkirchenu metali solzilne bombe, še preden je to storila policija. Poročilo dodaja, da je bilo 19 ranjenih; med temi je 7 policajev.

Danes popoldne sta se drugi dve filonemški stranki (demokratična in socialdemokratska stranka) pridružili pozivu demokristjanske zveze ter pozvali svoje člane, naj ne vršijo nasilnih dejanj proti pristašem evropeističnih strank med volilno kampanjo.

Zahodno posredovanje v sporu zaradi Goe?

NOVI DELHI, 18. — Iz uradnih virov javljajo, da znaša celotno število ranjenih zaradi incidentov v Goi 225, od katerih je 38 v resnem stanju. Število mrtvih znaša uradno 15 poleg 7 dozdevno mrtvih. Tri osebe pogrešajo.

Medtem javljajo, da je odbor za osvoboditev Goe sklenil preklicati splošno protestno stavko, ki je bila napovedana za jutri. Iz Belgauma pa javljajo, da je 1500 prostovoljcev sklenilo, da bodo jutri začeli nenasilen pohod na Goo in se bodo verjetno razdelili na manjše skupine po 100 oseb.

V zvezi z objavo vesti, da namerava Nehru pozvati zahodne sile (vštevši Francijo), naj posredujejo pri portugalski vladi za mirno rešitev spora zaradi Goe, izjavljajo v pariških obveščenih krogih, da francoska vlada ni dobila nobenega takega predloga. V Parizu izražajo upanje, da bosta Indija in Portugalska mirno rešili spor.

Tudi v britanskih pooblaščenih krogih izjavljajo, da londonska vlada ni dobila indijskega in tudi ne portugalskega predloga, naj bi posredovala v sedanjem sporu. Pripominjajo, da bi podoben predlog z ene ali druge strani spravil londonsko vlado v zadrego, ter upajo, da bosta tako portugalska kakor indijska vlada to razumeli.

Pred mednarodnim kongresom o kolektivnem gospodarstvu

BEOGRAD, 18. — Kongresa mednarodnega centra za raziskovanja in informacije na področju kolektivnega gospodarstva, ki bo prihodnji mesec v Liegeu v Belgiji, se bo udeležila tudi petčlanska jugoslovanska delegacija pod vodstvom Nikole Cobelića. Glavna točka dnevnega reda bo vpliv kolektivnega gospodarstva na politiko gospodarske ekspanzije, popolne zaposlitve in dviganja življenjske ravni. Jugoslovanski delegati bodo med drugim govorili o rezultatih kolektivnega gospodarstva v Jugoslaviji.

Bolgarski odgovor na francoski in švedski protest

PARIZ, 18. — Francoska vlada je dobila od bolgarske vlade odgovor na svoj protest zaradi sestrelitve izraelskega letala, v katerem je bilo tudi več francoskih državljanov. V odgovoru izreka bolgarska vlada obžalovanje zaradi incidenta.

Bolgarska vlada je poslala noto tudi švedski vladi. V njej obžaluje sestrelitev izraelskega letala, v katerem so bili tudi nekateri švedski državljani. Vlada obljublja, da bo sprejela vse ukrepe za kaznovanje krivcev in za plačilo odškodnine prizadetim družinam.

PARIZ, 18. — Bolgarska informacijska agencija javlja, da so danes podpisali obmejni sporazum med Grčijo in Bolgarijo.

V Teheranu ustreljenih 6 obsojenih častnikov

TEHERAN, 18. — Danes zjutraj so ustrelili 6 iranskih častnikov, ki so bili 6. novembra 1954 obsojeni na smrt. Častniki so bili zapleteni v zaroto proti vladi, ki so jo odkrili lansko poletje. Do sedaj je bilo ustreljenih 27 častnikov pod obtožbo, da so kovali zaroto proti vladi.

Peronovo opozorilo političnim nasprotnikom

Številne aretacije zaradi včerajšnjih incidentov - Objavljene obsodbe proti častnikom, ki so sodelovali pri zadnjem uporu

BUENOS AIRES, 18. — Danes ponoči je vlada objavila obsodbe, ki so bile izrečene proti številnim častnikom mornarice in letalstva, ki so se udeležili upora 16. junija. Prvi na seznamu je bivši poveljnik mornariških čet admiral Calderon, ki je bil obsojen na zaporno kazen za nedoločen čas. Bivši minister za mornarico Olivieri pa je bil obsojen na 18 mesecev zapora. Obtožujejo ga, da ni uporabil sredstev, ki jih je imel na razpolago, da zaduši upor. Številni drugi častniki so bili obsojeni na različne zaporne kazni.

Včeraj popoldne so med incidenti v središču Buenos Aires aretirali 90 oseb. Tudi med večernimi incidenti so več ljudi aretirali.

Medtem pa je demokratična stranka (konservativna) objavila poročilo, v katerem protestira proti ravnanju policije, ko je včeraj razganjala demonstrante.

Notranji minister Oscar Albrieu je na današnji tiskovni konferenci izjavil, da so zadnji dve nedelji duhovniki v nekaterih cerkvah pozivali vernike, naj ne bodo poslušni vladi. Pripomnil je, da so duhovniki s tem kršili zakon, vendar pa za sedaj niso nastopili proti njim.

Zatem je minister izjavil, da vlada ne more dopustiti, da bi nekaj sto oseb v prestolnici kalilo varnost 19 milijonov prebivalcev Argentine, ter je pripomnil, da pomirjenje za vlado ne pomeni šibkost.

BEOGRAD, 18. — Delegacija čilske socialistične stranke, ki je gost SZDLJ, je danes obiskala osrednji odbor sindikatov Jugoslavije. Člani delegacije so se v razgovoru s podpredsednikom Božičevićem in člani predsedstva zanimali za delavnost sindikalnih organizacij, delavskih svetov in za druge probleme sindikalnih in gospodarskih organizacij.

Blarcom pri Brkiću

BEOGRAD, 18. — Državni podtajnik v tajništvu za zunanje zadeve Hasan Brkić je sprejel danes visokega funkcionarja zunanjetrgovinskega ministrstva ZDA Herberta Van Blarcoma, s katerim je razpravljal o vprašanjih v zvezi s povečanjem blagovne izmenjave med Jugoslavijo in ZDA. Blarcom, ki je že nekaj dni v Beogradu, se je zadnje dni razgovarjal z zastopniki zunanjetrgovinske in industrijske zbornice in ugotovil, da so še neizkoriščene možnosti za povečanje trgovinske izmenjave med Jugoslavijo in ZDA. Blarcom je popoldne obiskal nekatere beograjske tovarne, jutri pa bo odpotoval iz Jugoslavije.

V Casablanci novi izgredi ter spopadi med policijo in demonstranti

Grandval odložil svoj odhod v Pariz - Posvetovanje francoske vlade, ki jo je sultanov odgovor spravil v neprijeten položaj

CASABLANCA, 18. — Sinoči so v Novi Medini v Casablanci bili hudi izgredi. Oddelki vojske so obkolili del mesta, v katerem živi 6.000 Maročanov. Demonstranti so metali kamenje na vojake, ki so stražili vhode v ta del mesta. Neredi so se začeli okoli 21.30 v neki vasi južnovzhodno od Casablance. Demonstranti so porušili več telefonskih drogov. Kmalu nato pa je množica skušala napasti neko policijsko stražnico. Oddelki orožništva in vojaštva so obkolili vas; okoli polnoči so se neredi še nadaljevali in demonstranti so še pozno v noč obsipali vojaštvo in orožništvo s kamenjem. Med neredi so bili 4 mrtvi in 7 ranjenih. Policiji je komaj ob 8. uri zjutraj uspelo demonstrante razgnati.

Danes popoldne pa so v mestni četrti Derb Chalef v Casablanci nastali novi neredi. Kmalu popoldne so skupine demonstrantov postavile barikade na ulicah. V dveh povorkah pa so na čelu ženske nosile maroške zastave. Demonstranti so metali kamenje na policijske agente ter vzklikali odstavljenemu sultanu Ben Jusefu. Podrli so več telefonskih drogov in razbili žarnice cestne razsvetljave. Policija je skušala demonstrante razgnati, ti pa so se uprli in slišali so se tudi streli. Policiji je prišlo na pomoč vojaštvo. Okoli 17. ure so se neredi ponovili v mestni četrti Derb Uld Aich, med katerimi sta bila dva mrtva in več ranjenih.

Medtem javljajo, da je generalni rezident Grandval odložil svoj odhod v Pariz na jutri. V Parizu se bo razgovarjal s predsednikom vlade Faureom. Danes zjutraj je bila v Parizu seja ministrskega sveta. Po seji je predstavnik vlade sporočil, da so soglasno sklenili, da ostanejo na stališču, ki ga je zavzel medministrski odbor na svoji seji pretekli petek in pri programu, ki je bil določen na tem sestanku. Predstavnik je dodal, da je predsednik vlade Faure podal dolgo poročilo. Prebral je številne dokumente, med katerimi pisma, ki sta si jih izmenjala predsednik republike Coty in sultan Ben Arafa, ter brzojavke generalnega rezidenta. Dal je razumeti, da je francoska vlada pripravljena pustiti maroškemu sultanu dovolj časa, da izvede svoj sedanji program. Vendar pa izključujejo, da bi se ta čas preveč zavlekel. Kar se tiče morebitnih stikov s predstavniki raznih struj javnega mnenja, so ugotovili, da bo datum za sestanek v ta namen odvisen od tega, kar bo poročal generalni rezident Grandval v zvezi z zadnjimi dogodki. Sklenjeno je tudi bilo, da bo še dalje deloval ožji svet, ki nadzoruje izvajanje vladnih direktiv. V ožjem svetu so predsednik vlade Faure ter ministri za afriške zadeve July, zunanji minister Pinay, pravosodni minister Schuman in obrambni minister Koenig. Ožji svet se je sestal danes popoldne.

V pariških političnih krogih je povzročil znatno presenečenje nagel odgovor maroškega sultana Ben Arafe na priporočila, ki sta mu jih nedavno poslala predsednik francoske republike Coty in ministrski predsednik Faure. Ceprav uradni krogi nočejo ničesar povedati o vsebini sultanovega odgovora, pa izjavljajo v poučenih krogih, da sultan ne nasprotuje francoskim predlogom, naj bi sestavili vlado, pa čeprav bi maroški nacionalisti odklonili sodelovanje z njim. Da bi to dosegel, zahteva sultan nekaj odloga, ki pa bi bil vsekakor znatno daljši, kakor rok, ki ga je predvidela francoska vlada. Sultan Ben Arafa razen tega sodi, da bi tudi vlado znatno laže sestavili in da bi le-ta uspešneje izpolnjevala svoje naloge, če bi bili v njej njegovi prijatelji in pristaši. Takšna ureditev bi po njegovem mnenju omogočila obstoj opozicije, v kateri bi bile zastopane tiste struje, ki odklanjajo sodelovanje s sedanjim sultanom.

V francoskih političnih krogih imajo ta sultanov odgovor za zelo značilen. V dejstvu, da je bil odgovor pripravljen, še preden so se začeli maroški predstavniki posvetovati, vidijo ti krogi deloma tudi vpliv francoskih pokroviteljev Ben Arafovih pristašev v Maroku. Ben Arafov odgovor bo, kakor sodijo, spravil francosko vlado v neprijeten položaj, ker bi sprejem njegovih predlogov pomenil, da se je vlada odrekla ciljem, ki jih je določila na poslednji seji, ustvariti namreč v Maroku široko reprezentativno vlado, v kateri bi bile zastopane vse stranke in skupine, ki morejo edine dobiti široko podporo glede sprejema in uveljavljenja obljubljenih reform.

V NANTESU NOVI SPOPADI MED POLICIJO IN DELAVCI

V bolnišnico so prepeljali 52 ranjenih - Delodajalci odklanjajo izvajanje že podpisanega mezdnega sporazuma

NANTES, 18. — Danes popoldne so bili v Nantesu novi incidenti. Začeli so se na trgu pred katedralo, kjer so se spopadli delavci in oddelki republikanske garde. Bilo je nekaj ranjenih na obeh straneh.

Danes zjutraj so delavci, ki so odšli na delo, našli vrata zaprta, pred njimi pa so stražili oddelki republikanske garde. Lastniki tovarn so namreč sklenili zaporo zaradi včerajšnjih incidentov. Sindikalni voditelji so zaradi tega protestirali pri uradu za delo in so zahtevali, naj se mezdni sporazum, ki je bil sinoči podpisan, začne izvajati.

Med spopadom so policijske sile uporabljale solzilne bombe in uspelo jim je demonstrante razgnati, medtem ko so druge skupine skušale priti na trg iz drugih ulic. Med policijskimi silami je bilo 15 ranjenih.

Uradno poročilo notranjega ministrstva o današnjih incidentih pravi, da so odpeljali v bolnišnico 52 ranjenih, od katerih je 30 članov policije, in 22 demonstrantov. Poročilo zanikuje, da je bil en demonstrant ubit. V zvezi z incidenti pravi poročilo dalje, da je v trenutku, ko je prefekt departmaja Loira sprejel delegacijo delavcev, bil odvržen proti policijskim silam, ki so bile razmeščene okoli prefekture, peklenski stroj. Pri eksploziji je bilo 18 ranjenih in od teh jih je 5 v resnem stanju.

Dalje pravi poročilo, da so tudi danes popoldne skupine delavcev ponovno vdrle v prostore Združenja industrijcev in povzročile veliko škodo.

TRŽAŠKI DNEVNIK

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan so se leta 1944 pričeli hudi boji koroških partizanov z nemškimi motoriziranimi enotami.

Danes, PETEK 19. avgusta
Ludvik, Ljudevit
Sonce vzide ob 5.08 in zatone ob 19.08. Dolžina dneva 14.00 Luna vzide ob 7.05 in zatone ob 19.30.
Jutri, SOBOTA 20. avgusta
Bernard, Zorka

OB AVSTRIJSKO - ITALIJANSKI ŽELEZNIŠKI KONFERENCI

Vprašanje zvez med Trstom in zaledjem mora rešiti konferenca o pristanišču

Dunajski razgovori se nanašajo na železniške tarife za prevoz avstrijskega tranzitnega blaga skozi Trbiž - Ugodni sprejem rezultatov železniške konference v Crikvenici

Včeraj so se na Dunaju nadaljevali razgovori med delegati avstrijskih in italijanskih državnih železnic. Razgovori potekajo v tajnosti brez javnih uradnih komunikejev; predstavniki obeh delegacij nočejo dajati nikakih izjav. Do sedaj je bila objavljena samo nekaka poluradna vest, da se razgovori nanašajo na železniške tarife za prevoz avstrijskega tranzitnega blaga na progi Trst-Trbiž in da se bodo nadaljevali jutri.

Kljub temu, da do sedaj delegaciji nista izdali nikakega uradnega poročila, pa kaže, da so razgovori že pri tej začetni fazi naleteli na težave. Kot smo že poročali, je namreč do teh razgovorov prišlo na italijanski predlog, po katerem naj bi na Dunaju rešili vprašanje železniških prevozov med Avstrijo in Trstom skozi Trbiž na osnovi bilateralnega sporazuma.

Kaže, da so Italijani pripravljeni znižati železniške tarife za prevoz avstrijskega tranzitnega blaga, vendar pa zahtevajo v zameno, da tudi Avstrijci znižajo svoje tarifne postavke za tranzit CSR in Madžarske na avstrijskih progah do Trbiža. Avstrijcem je seveda všeč prvi del italijanskega predloga, so pa kaj malo navdušeni nad drugim.

Poleg tega pa se postavlja v zvezi s temi razgovori tudi načelno vprašanje, ki v nemali meri zanima Avstrijo in zlasti tržaško pristanišče. Razgovori so namreč bilateralni in na prvi pogled nimajo pri njih nikakega interesa ostale železniške uprave. V resnici pa je vprašanje železniških zvez med tržaškim pristaniščem in zaledjem mnogo bolj zapleteno in ga je nemogoče reševati v okviru samo dveh železniških uprav.

Italijanski predlog ne zadeva samo interesov avstrijskih in italijanskih državnih železnic, temveč prav tako tudi interese državnih železnic CSR, Madžarske in predvsem Jugoslavije. Pri vprašanju ureditve prometa pa niso železniški interesi niti odločilni, temveč celokupni gospodarski interesi posameznih dežel; v konkretnem primeru zlasti interesi tržaškega pristanišča. Enostranska rešitev tega vprašanja lahko zaradi tega sproži odkrito konkurenčno bitko, v kateri bo zaradi ugodnosti svojih železniških zvez imela premoč Reka na škodo Trsta.

Že včeraj smo zaradi tega napisali, da je treba tudi to vprašanje rešiti v obsežnejšem okviru, katerega predstavlja mednarodna konferenca o tržaškem pristanišču. Le na tej konferenci bo možno vskladiti vsa zapletena vprašanja glede železniških zvez med Trstom in zaledjem, internacionalizacije pristanišča itd., tako da bo njih rešitev v največji možni meri koristila tako zalednim državam kot Trstu.

Zlasti vprašanje železniških zvez Trsta z zaledjem je tako, da ga ni možno rešiti brez sodelovanja tudi jugoslovanskih državnih železnic. Dobro je znano dejstvo, da razpolaga Trst s tremi železniškimi zvezami za promet vseh najvažnejših zalednih držav. Dve najugodnejši in najkrajši gresta po jugoslovanskem državnem ozemlju ter ju je v sedanjem svetovnem političnem položaju nemogoče z bilateralnimi sporazumi enostavno ignorirati.

V tej zvezi tržaški poslovni krogi ugodno sprejemajo včeraj objavljeno vest o zaključku železniške konference v Crikvenici. Za Trst bo namreč nedvomno zelo ugodna vključitev Jugoslavije v železniško zvezo CSR-Trst-prekomirje. Ta vključitev bo namreč omogočila prevoz tranzitnega blaga ČSR tudi po jugoslovanskih železnicah, ki so za večino češkoslovaškega ozemlja mnogo ugodnejše in krajše kot železniške zveze skozi Trbiž, kar se bo odražalo na povečanju tranzitnega prometa te dežele skozi Trst.

Obvestilo vinogradnikom

Tržaško županstvo sporoča, da morajo vinogradniki (lastniki vinogradov in splovinarji), ki pridelujejo grozdje v območju tržaške občine, namenjeno za vino, tri dni po trgatvi predložiti občinskemu trošarinskemu uradu izjavo na posebnem obrazcu, ki mora vsebovati:

1. Ime in priimek lastnika, upravitelja ali spolovinarja, ki obdeluje vinograd.
2. Vrsto in kakovost pridelanega grozdja in kraj, kjer je shranjeno.
3. Zaloge vina iz prejšnjih let, ki je spravljeno v kleti na dan prijave.
4. Uporabo vina, ki se bo pridelalo, in sicer ali bo služilo za domačo potrošnjo ali za prodajo.

Obrazci se lahko dobe in izpolnjeni izročijo na glavnem trošarinskem uradu v Ul. Teatro 4, pri drugih trošarinskih uradih in pri sektorskih delegacijah. Pridelek morajo prijaviti tudi vsi tisti, ki so oprošćeni plačevanja trošarine. Proti kršilcem bodo ukrepali po zakonih.

Zaradi urejevanja cestišča bo Ul. Costalunga zaprta za promet na odseku med št. 151 in št. 163 od 19. t. m. do zaključka del.

VPRAŠANJE POSREDNIH POKOJNIN PO UMRLIH SVOJCIH

Zakaj različno ravnanje z upokojenci iste ustanove?

Spremeniti bi bilo treba nepravični zakon, ki svojcem upokojenih med l. 1940-1944 ne priznava redne mesečne pokojnine

Ko govorimo o brezposelnosti mladincev, poudarjamo tudi vprašanje upokojitve starih delavcev, ki naj omogoči zaposlitev mladih ljudi. Toda pri tem nastaja vprašanje, kako bodo ti stari delavci živeli. Pokojnine Zavoda za socialno zavarovanje (INPS) so tako nizke, da ne omogočajo upokojenemu delavcu niti skromnega življenja. Če pa je delavec poročen (in teh je večina), potem v večini primerov ne zadostuje niti za plačevanje najemnine, električne razsvetljave, plina in vode, kaj še za hrano in druge nujne potrebščine! Kako morata sploh živeti mož in žena s povprečno pokojnino od 5000 do 10.000 lir mesečno?

Še slabše pa je v tem pogledu za posredne družinske pokojnine, ki jih uživajo ali bi jih morali uživati družinski člani po smrti upokojenca. To vprašanje tare mnogo ubogih vdov, ki jim Zavod za socialno zavarovanje noče izplačevati moževe pokojnine za upokojence, ki so bili, tako trdi Zavod za socialno zavarovanje, upokojeni od 1940. do 1944. leta. Tem vdovam zavračajo izplačevanje pokojnine po možu na osnovi nekega zakona, ki naj bi določal, da se preživelim svojcem upokojenih delavcev v omenjeni dobi izplača le enkratna podpora v znesku enoletne pokojnine pokojnika.

Prizadete osebe pa se pritožujejo, da to ni res in da imajo tudi one pravico do posredne pokojnine na osnovi zakona iz 1945. leta. Hkrati se te osebe, ki jim Zavod za socialno zavarovanje odreka pravico do pokojnine, obračajo na državno oblast in druge javne ustanove za zaščito svojih interesov pred domnevno krivičnimi sklepi Zavoda za socialno zavarovanje. Poznamo primer, ki se vleče že mnogo let in za katerega se ni hotel do sedaj noben pristojni urad bolj podrobno zanimati. Na vse vloge in pritožbe prizadete osebe se ti uradi sklicujejo na iste zakonske predpise kot Zavod za socialno zavarovanje, ne da bi se zanimali ali vsaj pojasnili prizadeti stranki tudi druge zakonske predpise, ki govorijo o tem vprašanju.

Ne glede na ta ali oni zakon je krivično, da se delijo upokojenci istega socialnozavarovalnega zavoda na dve različni kategoriji. Če ti zakoni obstajajo, potem jih je treba odpraviti. Delavec, ki plačuje prispevke za socialno zavarovanje in pokojninski sklad, ima pravico do tega, za kar je plačeval. Če imajo pravico do posredne pokojnine svojci upokojencev Zavoda za socialno zavarovanje, ki so bili upokojeni pred ali po določenem datumu, zakaj ne bi imeli iste pravice tudi svojci, ki jim jo sedaj odrekajo?

Razen tega pa bi morale biti osebe oziroma svojci umrlih upokojencev zakonito zaščiteni in bi jim morali omogočiti brezplačne prizive na sodno oblast, če se jim zdi, da zavarovalni zavod krivično ravna. To vprašanje je zelo važno, ker živi večina vdov upokojencev INPS v pomanjkanju in ne razpolagajo z zadostnimi sredstvi, da bi se pritoževale proti sklepom zavarovalnega zavoda po zasebni legalni poti in se obrnile na odvetnike. Delovati bi moralo takšno razsodišče ali pa urad, ki bi vse te pritožbe zakonito pregledal in jih v skrajnem primeru predložil sodišču v razpravo, ne da bi imela prizadeta stranka odvetniških ali sodnih stroškov. Prav zaradi strahu pred temi stroški se večina vdov vda sklepu zavarovalnega zavoda in se ne pritoži. Sicer bi bila dolžnost Zavoda za socialno zavarovanje, nuditi zavarovancem tudi legalno zaščito oziroma tako imenovani patronat, kot ga nudijo svojim zavarovancem drugi socialnozavarovalni zavodi. To zaščito odreka omenjeni zavod tudi osebi, ki nam je omenila svoj primer in ki se že mnogo let obrača na najrazličnejše urade in ustanove, da bi dobila borno pokojnino po možu.

Kulturna prireditev na Občinah

Prosvetno društvo na Občinah bo imelo v nedeljo 21. t.m. na vrtu ob svojem prosvetnem domu veliko kulturno prireditev s pomembnim in zanimivim sporedom. Sodelovali bodo vevski zbori iz Križa, Bazovice, od Banov, oktet s Proseka-Kontovela in godba iz Trebč. Domača dramska skupina bo podala priložnostno «Slovenska mladina govori» in Finžgarjevo «Naša kri» (drugo dejanje). Po prireditvi bo ples na prostem.

Ker bo prireditev v znamenju obrambe narodnih pravic, vabi društvo k udeležbi vse Slovence.

V primeru slabega vremena bo prireditev v dvorani.

Predstave na gradu

Drevi ob 21. uri bo po znižanih cenah zadnja predstava «Plesa v Savoyu» z isto zasedbo. Jutri zvečer pa bo poslovilni večer igralske družine z uprizoritvijo drugega dejanja «Madame iz Tebe», «Grofice Marice» in «Plesa v Savoyu». Tudi za to predstavo bodo veljale znižane cene. Medtem ko se nadaljuje prodaja vstopnic za nocojšnjo predstavo, se začne danes prodaja vstopnic za jutrišnjo predstavo.

Zaradi nenadne slabosti z roko ob tovornik

Medtem ko je 21-letna Laura Agostini por. Borri s Trga C. Alberto včeraj malo po 17. uri prekoračila Ul. Carducci v višini pokritega trga, ji je na sredi ceste nepričakovano postalo slabo in sesedla se je na tla. Pri padcu pa je z roko udarila ob ležji tovornik, s katerim se je tedaj 25-letni Lino Bonazza od Spodnje Magdalene vozil mimo in malo je manjkalo, da ni mlade žene povozil.

Ker se je Borrijeva ranila na desni roki, se je zatekla v bolnico, od koder pa so jo s prognozo okrevanja v tednu dni odslovili.

Neroden padec ženske

Z rešilnim avtom so včeraj zjutraj odpeljali v bolnico 47-letno Amalijo Klun od Sp. Magdalene, ki je izjavila, da je med hojo po Ul. S. Giorgio nerodno padla in se udarila v koleno. Zaradi verjetnega zloma kosti so žensko pridržali na ortopedskem oddelku.

NEKAJ PODATKOV O STANOVANJIH V TRSTU

Od skupnega števila 73.420 stanovanj jih je 44.958 samo z eno in dvema sobama

V zadnjih treh letih so sezidali 3768 stanovanj, to je povprečno 1256 letno, kar je znatno premalo za veliko povpraševanje

Po uradnih občinskih statističnih podatkih je bilo v tržaški občini 28. februarja letos skupno 15.292 stanovanjskih hiš s 73.420 stanovanji, 246.007 sobami, 137.572 pritiklinami in 3859 raznimi prostori (lokali, trgovinami, skladišči itd.). Za sobo se šteje tudi kuhinja ali tako imenovani «tinello», kjer se lahko namesti eno ležišče. Stanovanja niso vsa enaka. Od skupnega števila jih je največ s tremi sobami, in sicer 20.338, z dvema sobama 20.173, se štirimi sobami 15.740, s petimi sobami 7194, z eno sobo 4447, s šestimi sobami 3332, s sedmimi sobami 1198, z osmimi sobami 551, z devetimi sobami 198, z več kot 10 sobami pa 229 stanovanj.

Iz gornjih podatkov je razvidno, da je v tržaški občini oziroma v glavnem v mestu največ malih stanovanj (44.958 s tremi, dvema in eno sobo, vključno kuhinjo). To dokazuje, da ne vlada stanovanjska stiska samo zaradi pomanjkanja stanovanj ampak tudi zaradi prevelikega števila malih stanovanj, kjer so družine prenatrpane. Toda število stanovanj, ki jih Trst potrebuje ne odgovarja samo številu družin, ki danes nimajo stanovanja ali pa ki živijo v neudobnih stanovanjskih prostorih. To število je mnogo višje, ker je nemogoče zahtevati, da živi večja družina v stanovanju, ki ima samo sobo in kuhinjo ali pa največ dve sobi in kuhinjo.

V zadnjih treh letih (od 4. novembra 1951 do 28. februarja letos) je bilo sezidanih 826 stanovanjskih hiš s 3768 stanovanji. Največ stanovanj je bilo sezidanih 1954. leta, in sicer 1382, najmanj pa 1952, ko je bilo sezidanih 890 novih stanovanj. Povprečno je bilo v teh treh letih sezidanih nekaj nad 1200 stanovanj letno. V prvih dveh mesecih letos je bilo izročenih stanovalcem 250 novih stanovanj. Pri tem je treba poudariti, da je gradbena dejavnost najbolj razvita v poletnih mesecih in da se stanovanja delijo predvsem v prvem letnem tromesečju.

V gornjih podatkih so vključena vsa sezidana in zasedena nova stanovanja v omenjenem roku, in sicer zasebna, državna in drugih javnih ustanov. Če pomislimo, da je danes nad 13.000 vloženih prošenj za ljudsko stanovanje in upoštevamo dosedanje letno povprečje novih stanovanj, ki so na razpolago (vključno zasebnih), potem se nam odkrije žalostna slika, ki nam prikazuje sedanjo resnično stanovanjsko stisko. Po uradnih podatkih je bilo v vseh povojnih letih v tržaški občini sezidanih nekaj nad 10.000 novih stanovanj. Če bodo odslej zidali z istim tempom, bodo morali čakati še najmanj 13 let, preden bodo vse družine imele svoje stanovanje. To pa samo pod pogojem, da ostanejo vsa sedanja stanovanja v dobrem stanju, da se ne poveča število družin in podobno. Ker pa smo še ugotovili, da je sedaj v Trstu največ malih stanovanj, se nam ta položaj prikaže za bodočnost še v slabši luči.

Trčenje z glavo ob glavo med skuteristom in pešcem

Okoli 8. ure zjutraj se je zatekel v bolnišnico, kjer so ga napotili na sprejemni oddelek, 28-letni gasilec Gaetano Cozzi iz Ul. Brandesia, kateremu so zravniki izprali rano nad desnim očesom in razne praske na licu. Preden so ga odslovili, ga je zaslišal dežurni policijski podčastnik o vzrokih ran. Cozzi je zadevo takoj pojasnil: izjavil je, da se je malo prej vozil s svojim skuterjem po ulici, v kateri stanuje, in je iznenada opazil pred seboj pešca, ki je bil tedaj namenjen na nasprotni pločnik. Kljub temu da je takoj zavrl in se mu je posrečilo ustaviti skuter, je vseeno z glavo trčil ob peščevo glavo, pri čemer mu je razbil očala. Drobci leč pa so ga ranili.

Kmalu po Cozzijevem odhodu se je z rešilnim avtom zatekel v bolnišnico pešec, ki se je zdravnikom predstavil za 60-letnega Francesca Suppanija iz Ul. Pagliaricci. Možakar je potrdil Cozzijeve izjave in po nudeni zdravniški pomoči so ga sprejeli s prognozo okrevanja v 8 dneh na opazovalnem oddelku. Sicer ni nič hudega, a iz previdnosti so ga zdravniki raje pridržali. Cozzi pa se bo moral sam zdraviti in verjetno bo okreval že v 8 dneh.

Vreča in mož zletela na ovinku s tovornika na cesto

21-letni Eugenio Crosara iz Ul. Pescheria se je včeraj, kakor pač vsak dan, usedel na vrh vreč z mokami in se odpeljal s tovornikom, ki ga je šofiral 30-letni Celestin Suligoj iz Ul. Geppa. Šofer je bil s tovorom moke namenjen v mlin v Ul. Valmartinaga in v trenutku, ko je tovornik zavil okoli ovinka, je z vozila odletela vreča ter potegnila s seboj na pločnik tudi Crosaro. Za njim so se seveda usule tudi druge vreče, vendar ga k sreči niso zadele.

Bolničarji Rdečega križa, ki so bili o nezgodi telefonsko obveščeni, so odšli na mesto, kjer jih je mladenič stoje čakal, da bi ga odpeljali v bolnišnico. Tu pa so mu samo izprali razne manjše rane in praske in ga nato odslovili. Vseeno pa bo moral počivati in se sam zdraviti kakih 8 dni.

Huda nezgoda mladega dijaka

Snoči se je zopet dogodila huda prometna nesreča, zaradi katere leži mlad dijak v bolnišnici, kjer se bori s smrtjo. Je to 18-letni Fulvio Serafini iz Ul. del Veltro 69, ki so ga morali nujno sprejeti na II. kirurškem oddelku, kjer so mu zdravniki ugotovili možganski pretres, hud udarec na čelu, zlom desne ključnice in razne udarce po drugih delih telesa. Kljub upanju, da se bo Serafini rešil, so si zdravniki pridržali prognozo.

O nesreči je policija, ki je takoj uvedla preiskavo, izdala poročilo, iz katerega sledi, da je okoli 20.30 ure 40-letni uradnik Ettore Rossi iz Ul. Paduina vozil s svojim avtom «Fiat 1100» po Reški cesti proti Katinari. V višini stavbe št. 2 se je Rossi premaknil na levo stran ceste, da bi tako prehitel ob pločniku stoječi avtobus. Prav v istem trenutku pa je iz nasprotne smeri privozil s svojo lambreto Serafini, ki je prepozno opazil Rossijev avto, zaradi česar je bilo trčenje neizbežno. Sunek je fanta vrgel nekaj metrov stran od mesta trčenja in nekaj minut kasneje so Serafinija odnesli v bližnjo bolnišnico pri Magdaleni, kamor je prišel ponj rešilni avto, s katerim so ga z vso hitrostjo odpeljali v glavno bolnišnico.

Steklarjeva smola med prenašanjem šip

33-letni steklar Angelo Salerno iz Ul. della Cattedrale tudi ni imel sreče pri delu: včeraj se je namreč med prenašanjem zaboja s šipami ena izmed teh sesula na drobne kose in smola je hotela, da so črepinje Salerna poškodovale po roki.

Mož, ki je krvavel, ni hotel izgubljati časa, zaradi česar je po telefonu poklical osebje Rdečega križa, ki je prišlo ponj in ga odpeljalo le na postajo za prvo pomoč, kjer so mu izprali rane in ugotovili, da so te le lažjega značaja. Zaradi tega so ga odslovili, a mož bo moral vseeno nekaj dni počivati.

DANES NA URADU ZA DELO POGAJANJA ZA GRADBENO STROKO

V ponedeljek 24-urna stavka če delodajalci ne popustijo

Skupščina kamnoseških delavcev v Nabrežini zahteva izboljšanje mezd - Izid volitev tovarniškega odbora v gradbenem podjetju Majonica

Med gradbenimi delavci se nadaljujejo priprave za 24-urno stavko, ki so jo proglasili sindikati za ponedeljek. Po vseh gradbiščih razpravljajo delavci o stavki in odobravajo sklep sindikatov, ki bo raznim delodajalcem dokazal, da gradbeni delavci ne bodo odnehali od svojih upravičenih zahtev po odškodnini za menzo in po naložitvi 21,7 odst. dodatka v banko.

Da se delodajalci boje te stavke, dokazuje tudi dejstvo, da je urad za delo najbrž na njihovo pobudo sklical za danes popoldne sestanek predstavnikov industrijcev in sindikatov, na katerem bodo skušali rešiti spor. Delavci so seveda pripravljeni sprejeti sporazum, toda le s pogojem, da delodajalci ugodijo njihovim zahtevam, ki so konec koncev zelo skromne, saj zahtevajo v glavnem le to, da jim redno izplačujejo, kar jim pritiče, oziroma redno nalagajo v banko nadomestek za plačano prazniško delo, dopuste, trinajsto plačo itd.

Drevi se bo sestal vodilni svet sindikata gradbenih delavcev Delavske zveze. Na sestanku bodo razpravljali o nastalem sporu. V ponedeljek ob 19. uri pa bo na sedežu Delavske zveze skupščina sindikalnih aktivistov gradbene stroke. Drevi bo pri Sv. Ani sektorski sestanek gradbenih delavcev, na katerem bodo razpravljali o organizacijskih vprašanjih.

* * *

Včeraj so se v Nabrežini sestali na skupščini delavci kamnoseške industrije in razpravljali o zahtevah po izboljšanju mezd in plač. Pooblastili so sindikat klesarjev in kamnosekov, naj formulira zahteve po mezdnem izboljšanju ter naj zahteva, da se čimprej skliče sestanek predstavnikov sindikata in predstavnikov kamnarske industrije. Delavci bodo nato, če bo treba, podprli zahteve sindikatov tudi z borbo.

* * *

V gradbenem podjetju Majonica so bile te dni volitve tovarniškega odbora. Kandidati Delavske zveze so dobili 59, kandidati Delavske zbornice pa 48 glasov. Zato bosta v novem tovarniškem odboru dva predstavnika Delavske zveze in en predstavnik Delavske zbornice.

Zlom noge zaradi padca deske

35-letni mehanik Rabar iz Ul. F. Venezian je včeraj po naročilu podjetja «Ruan», kjer je zaposlen, odšel v strojnico parnika «Kerelia», ki je zasidran v našem pristanišču, in začel popravljati nekatere okvare.

Med delom pa mu je s precejšnjo silo padla na levo nogo debela deska, ki ga je vrgla ob tla. Ker je bilo jasno, da je poškodba, ki mu jo je povzročila deska, precejšnja, se je Rabar z delodajalčevim avtom zatekel v bolnišnico, kjer so ga zaradi zloma noge pridržali s prognozo okrevanja v 20 ali 30 dneh na ortopedskem oddelku.

Kakor so ugotovili, je deska, ki se je odtrgala od tovora, ki ga je prenašal ladijski žerjav, padla z višine 10 metrov.

Z zadnje poti Eda in Nereja

S pogreba tragično preminulih nabrežinskih mladeničev Eda in Nereja, katerih prerana smrt je grenko odjeknila in presunila ves Kras, objavljamo gornji dve sliki.

Na prvi sliki del žalnega sprevoda s krsto s posmrtnimi ostanki nesrečnega Eda, na drugi pa pogled pred hišo žalosti s krsto, v kateri počiva njegov prijatelj Nerej.

Nabrežinski fantje, vrstniki in prijatelji pokojnikov, nesejo krsti, kateri spremljajo nabrežinska dekleta v belih oblekah in narodnih nošah z lepimi šopi cvetja. Za krstami stopajo od žalosti potrti starši, svojci in sorodniki; za njimi pa reka ljudi, ki je spremila na zadnji poti dve mladi žrtvi.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

Najprej je nadlegoval potnike nato pa oklofutal nadzornika

Toda možakar je bil pijan, kar je sodišče tudi upoštevalo in ga obsodilo le na 4 mesece zapora, ki jih bo pa moral presedeti

Dne 26. preteklega meseca, nekaj minut po 16. uri, je neki možakar, katerega so noge le s težavo držale pokonci, stopil na filobus št. 10. Če bi miroval, bi mu nihče ničesar ne rekel, vendar je možakar začel nadlegovati ljudi, ki so se začeli glasno pritoževati. Acegatov nadzornik, ki je stal poleg vozila, je spočetka mirno opazoval moža, a ko je prešel vse meje dostojnosti, je dežurni nadzornik v svojstvu javnega funkcionarja pozval pijanca, naj izstopi. Kaj še! Pijantu niti v glavo ni padlo, da bi ga ubogal in to je dokazal s krepkim ne.

Slučajno pa je bil v bližini neki karabinjer in na tega se je obrnil nadzornik s prošnjo, da pijanca spravi iz vozila. Karabinjer je takoj izvršil svojo nalogo. Morda bi se vse tam končalo, da ni pijanec, katerega so identificirali za 54-letnega Luigija Barba iz Ul. Bellosguardo, zaklical za oddaljujočim se nadzornikom «lutka», kar je moža seveda razjezilo. Karabinjerja je obvestil, da namerava Barba tožiti, zaradi česar ga je naprosil, naj ga aretira. Ta vest, katere pa pijanec nikakor ni pričakoval, ga je še bolj razjezila in prvi besedi sta sledili še dve, kot baraba in podobno in vrhu tega je nadzorniku, ki je hotel tedaj oditi do bližnjega telefona, od koder je hotel poklicati policijo, prisolil dve tako krepki zaušnici, da bi ga kmalu vrgel iz ravnotežja. Takoj nato se je iztrgal karabinjerju in začel bežati. Med potjo pa se je verjetno premislil in se vrnil ter krotko sledil možu postave na poveljstvo.

In iz zapora, kjer je do sedaj sedel, so ga pripeljali na zatožno klop, kjer ga je predsednik opozoril, da je obtožen pijanosti in tudi žaljenja javnega funkcionarja Ferruccia Razmana. Obtoženi Barbo je ponovil isti izgovor, ki ga je dal že preiskovalnemu sodniku, češ da je bil res pijan, vendar da se ne spominja, da bi koga udaril ali celo žalil. Če pa nadzornik trdi to, je skesano dodal obtoženi, je možno, da se je to tudi zgodilo.

Čeprav je tožilec zahteval razmeroma hudo kazen, je sodišče izreklo milo obsodbo, zaradi česar bo moral Barbo presedeti 4 mesece zapora zaradi žalitve in 1 mesec v priporu zaradi pijanosti. Seveda bo moral tudi plačati vse sodne stroške.

Preds. Ostoich, tož. Amodeo, zap. Magliacca, obramba odv. Strudhoff.

* * *

11. maja letos je kazensko sodišče izreklo proti 41-letnemu Amletu Bevilacqui iz Rojana izredno hudo obsodbo, po kateri bi moral mož presedeti v zaporu 2 leti in 3 mesece. Moža je namreč policija obtožila poltenih dejanj z nekim 11-letnim otrokom in spolzkih dejanj med kino predstavo. Pr vo sodišče ga je spoznalo za krivega in po razpravi za zaprtimi vrati ga je tudi obsodilo.

Možakar se je sedaj pritožil proti hudi in po njegovem krivični obsodbi in njegov primer so morali včeraj obravnavati pred prizivnim sodiščem. Nekaj je obtoženi vseeno dosegel, kajti sodišče mu je spremenilo prvo obtožbo v poskus poltenih dejanj, zaradi česar mu je kazen znižalo od 2 let na 9 mesecev. Potrdilo pa mu je kazen za drugo točko obtožnice, kar pomeni, da bo moral skupno sedeti leto dni. To pa še ni dovolj, kajti Bevilacqua je bil že predčasno obsojen za podobna dejanja na precejšnjo zaporno kazen, ki se je zaradi pomilostitve znižala za cela tri leta. Prvotno sodišče je obsojencu preklicalo pomilostitev, kar je sedaj tudi prizivno sodišče potrdilo.

Preds. Forziati, tož. Colotti, zap. D'Andri, obramba odv. Antonini.

Kos železa na pete

Med nakladanjem železa na tovornik je 27-letnemu težaku Giovanniju Valentiju od Sp. Magdalene, ki je delal v tovarni Italcementi, padel precej velik kos kovine na peto in ga tako prisilil, da se je z rešilnim avtom Rdečega križa zatekel v bolnišnico.

Valentiju so tu ugotovili razne, k sreči le lažje poškodbe, zaradi česar so ga zdravniki po nudeni pomoči sklenili odsloviti. Mož pa ne bo mogel kakih 10 dni delati, ker so mu zdravniki predpisali počitek.

S prstom med grelec in steno

Zaradi globoke rane na kazalcu desne roke so morali včeraj, 15 minut po 16. uri, pridržati na II. kirurškem oddelku splošne bolnice 45-letnega mehanika Ludvika Peterlina iz Ul. S. Davis.

Peterlin, ki se je zatekel v bolnico z rešilnim avtom Rdečega križa, je obrazložil, da mu je poškodbo povzročil težak železni grelec centralne kurjave. Grelec bi moral namreč vzidati v steno neke sobe v stavbi, ki jo neko gradbeno podjetje gradi v Ul. Ghirlandaio. Ker pa so oporniki, na katerih je slonel grelec, popustili, se je ta nagnil in mu stisnil prst ob steno. Na njegov krik so prihiteli njegovi delovni tovariši, ki so o nezgodi obvestili osebje Rdečega križa.

VREME VCERAJ

Najvišja temperatura 27,5, najnižja 20,7, ob 17. uri 26,6 stopinj, zračni tlak 1017,5 stanoviten, veter 14 km na uro z vzhoda-severovzhoda, vlaga 44 odst., nebo 4 desetine pooblačeno, morje rahlo razgibano, temperatura morja 22,6.

NOCNA SLUZBA LEKARN

Crevato, Ul. Roma 15; Croce Verde, Ul. Settefontane 39; Gmeiner, Ul. Giulia 14; Al Lloyd, Ul. Orologio 6; Signori, Trg Ospedale 8; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju.

LEKARNE ZAPRTE ZARADI POCITNIC

All'Alabarda, Ul. Istria 7, Biasoletto, Ul. Roma 16, Davanzo, Ul. Bernini 4, Godina Enea, Ul. Ginnastica 6, Millo, Ul. Buonarroti 11, Mizzan, Trg Venezia 2, Zanetti, Ul. Commerciale, Testa d'oro, Ul. Mazzini 43.

KINO

Rossetti. Zaprto zaradi počitnic.
Excelsior. 16.00: «Osvojitev vsemira».
Fenice. 16.00: «Nagana», B. Laage, R. Baldini.
Nazionale. 16.00: «Zadnji odpor», B. Crawford.
Filodrammatico. 16.30: «Ježa na Zahodu», R. Francis.
Supercinema. Zaprto zaradi obnove.
Arcobaleno. 16.30: «Satank, pušča, ki ubija», J. Payne.
Astra Rojan. 16.00: «Teodora», G. M. Canale, G. Marshal.
Capitol. 16.30: «Siljajni pustolovec», G. Cooper.
Cristallo. 16.00: Primula Rossa z Juga, J. Payne.
Grattacielo. 16.30: «Pet dezerterjev», Mc Carthy.
Alabarda. 16.00: «Velika grožnja», L. Hayward.
Ariston. 16.00: «Divji ples», G. Cooper.
Armonia. 15.00: «Titanic», C. Webb.
Aurora. 16.30: «Tunika», R. Burton.
Garibaldi. 16.30: «Neutolažljivi konjenik», C. Wilde.
Ideale. 16.30: «Kako bi se poročila z milijonarjem», M. Monroe.
Impero. 16.30: «Veliki bič», G. Johns.
Italia. 16.30: «Podjetni gospod Dick», M. Loy.
S. Marco. 16.00: «Nemirna mladost», F. Soler. Mladini izpod 16 let prepovedano.
Kino ob morju. 16.30: «Čudež v Milanu», V. De Sica.
Moderno. 16.30: «Dogaja se v Berlinu», J. Mason.
Savona. 16.00: «Dvoboj v džungli», J. Crain.
Viale. 16.00: «Razbojnik brez krivde», J. Barrymore.
Vittorio Veneto. Zaprto zaradi obnove naprav.
Azzurro. 16.00: «Čarodej Houdini», T. Curtis.
Belvedere. 16.00: «Zgodba o Glennu Millerju», J. Allison.
Marconi. 16.30: «Raziskovalci neskončnosti», M. Hyer.
Massimo. 16.00: «Tarzan v prepovedani džungli», G. Scott.
Novo cine. 16.00: «Čudovit vrt», Gianni in Pinotto.
Odeon. 16.00: «Stiri v medicini».
Venezia. 16.00: «Ivan», N. Gray.
Skedenj. Zaprto zaradi popravila.
Kino na Opčinah. 20.00: «Poljaste stopnice», G. Brent.

POLETNI KINO

Arena dei fiori. 20.00: «Sanje Boheme», K. Grayson.
Ariston. 20.30: «Divji ples», G. Cooper.
Garibaldi. 20.15: «Neutolažljivi konjenik», C. Wilde.
Paradiso. 19.45: «Oddaljeni bobni», G. Cooper.
Parco delle rose. 20.00: «Za staro zaštavo», R. Scott.
Ponziana. 20.00: «Morski ropar Kidd», C. Laughton.
Rojan. 19.45: «Neznani zaročenci», V. Johnson.
Secolo. 20.30: «Pošast črne lagune», R. Carlson.

RADIO

PETEK, 19. avgusta 1955
TRST POSTAJA A

11.30 Lahki orkestri; 12.00 Iz tehničnega sveta; 12.40 Za vsakogar nekaj; 12.45 Kulturni obzornik; 12.55 Jugoslovanski motivi; 13.30 Glasba po željah; 17.30 Plesna čajanka; 18.00 Saint Saens: Koncert št. 3 za violino in orkester; 18.26 Beethoven: Scherzo iz kvarteta v F-duru; 18.30 Z začarane police; 18.40 Priljubljene lahke melodije; 19.15 Poletni sporti; 19.30 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.05 Veseli ritmi; 20.30 Brahms: Akademska uvertura; 20.40 Koncert violinista Ali Dermelja; 21.00 Tržaški kulturni razgledi; 21.15 Kramer in Zuccheri; 21.30 Vokalni kvintet; 21.50 Gabor Radič in njegov ciganski orkester; 22.00 Iz svetovne književnosti in umetnosti; 22.15 Rossini-Respighi: Fantastični bazar; 22.41 Večerni ples; 23.30 Poinočna glasba.

TRST A

12.00 Komorna glasba; 12.13 Orkester C. Savine; 17.45 Koncert tenorista A. Bianchinija; 20.00 Napolitanski orkester p. v. G. Anepeta; 21.15 Simfonični koncert; 22.30 Orkester G. Cergolija.

KOPER

Slovenska poročila: 6.30, 7.45, 13.30, 14.30, 19.30 in 23.30.
Hrvatska poročila: vsak dan ob 20.20.
Italijanska poročila: 6.15, 12.30, 19.00 in 23.00.

6.40 Jutranja glasba; 7.00 Koledar - vremenska napoved - napoved časa; 7.05 Glasba za dobro jutro; 7.25 Sigman-Winkler: «Odgovori mi» - poje Frank Laine; 7.30 Za naše žene; 12.00 in 12.50 Glasba po željah; 14.45 Poje moški zbor JLA iz Beograda; 17.15 Glasbeni mozaik; 18.15 J. Brahms: Dve rapsodiji op. 79; 18.40 Narodne pesmi; 19.15 Šport; 20.00 V ritmu z majhnimi ansambli; 20.40 Zborovske zabavne glasbe; 20.40 Zborovske skladbe jugoslovanskih skladateljev.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m. Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00 in 22.00.

12.00 Koralne predigre in fuge Johanna Sebastiana Bacha; 13.15 Tisoč zabavnih zvokov; 14.30 Iz sportu in sportnikih; 14.40 Narodne pesmi poje ženski vokalni kvintet; 15.15 Želeli ste — poslušajte!; 16.00 Utrinki iz literature; 16.20 Iz sodobne simfonične glasbe; 17.15 Zabavna igra; 18.10 Znane melodije; 19.00 Igra se velikih mojstrov; 19.00 Zabavna glasba; 20.00 Sopranistka Janine Micheau in tenorist Mario Del Monaco pojeta arije iz slavnih oper; 20.40 Melodije Richarda Rodgersa; 21.30 Igra simfonični orkester radia Ljubljana; 22.15 Nočni komorni koncert.

TELEVIZIJA

17.30 Film «Lahko noč, Jeremiah»; 21.00 TV dnevnik; 21.15 T. Stearns Eliot: «Zločin v katedrali», televizijska igra.

Darovi in prispevki

Namesto cvetja na gr

Mednarodna zveza svobodnih sindikatov

še vedno na pozicijah nerazumevanja in nazadnjaštva

Cilji in naloge: opora blokovski politiki, stroga delitev sindikalnega gibanja v dva tabora in ostra protikomunistična propaganda

Januarja 1949 se je svetovna sindikalna federacija razcepila. Ta razcep je bil nujna posledica hegemonistične politike blokov in hladne vojne, ki sta globoko vplivali na razvoj mednarodnega delavskega gibanja. Po tem razcepu sta nastali dve sindikalni organizaciji: Svetovna sindikalna federacija (SSF) in Mednarodna zveza svobodnih sindikatov (MZSS).

Razcep je bil tako globok, da je usodno vplival na razvoj mednarodnih sindikatov. Iz svetovne sindikalne federacije so izstopili: angleški sindikati, industrijske organizacije ZDA, holandski sindikati in še drugih 14 sindikalnih organizacij. Vsi sindikati, ki so izstopili iz Svetovne sindikalne federacije, so osnovali 9. decembra 1949 v Londonu Mednarodno zvezo svobodnih sindikatov. Stevilo članov te sindikalne organizacije od njene ustanovitve pa do četrtega kongresa, ki je bil maja 1955 na Dunaju, je bilo v stalnem porastu. Leta 1949 je MZSS štela 48 milijonov članov, vpisanih v 53 sindikalnih organizacijah iz 53 držav. Leto je članstvo naraslo na 54 milijonov in pol, vpisanih v 108 organizacijah iz 75 držav.

Od ustanovitve do danes je MZSS uspelo, da je stalno širila svojo dejavnost, tako da je zajela skoro vse države sveta. V njenem okviru obstajajo danes sledeče regionalne organizacije: za Azijo in Daljni vzhod je bila ustanovljena maja 1951 v Karaču azijska regionalna organizacija, v Ameriki mednarodna regionalna organizacija MZSS, v kateri so vključeni sindikati Južne in Severne Amerike. Poleg tega je bila ustanovljena evropska regionalna organizacija MZSS, ki šteje danes nad 23 milijonov članov.

MZSS neposredno nadzira delovanje mednarodnih strokovnih organizacij. V okviru mednarodne zveze svobodnih sindikatov je bil ustanovljen koordinacijski odbor, ki služi za povezavo med to sindikalno organizacijo in vsemi strokovnimi organizacijami, ki kaj predstavljajo v mednarodnem sindikalnem gibanju. Nekateri podatki o teh strokovnih organizacijah nam jasno povedo, kako važna je ta povezava med njimi in MZSS. Mednarodna zveza kovinarskih delavcev šteje skoro 7 milijonov članov in je njej zastopanih 24 organizacij iz 16 držav. Mednarodna federacija gradbenih delavcev šteje skoro 2 milijona članov iz 55 organizacij iz 20 držav. Mednarodna federacija rudarjev šteje 2 milijona in pol članov, vpisanih v 22 organizacijah iz 22 držav. Mednarodnih strokovnih organizacij je skupno 18 in štejejo skupno nad 26 milijonov članov. Iz tega je razvidno, zakaj MZSS skuša vključiti v svoje članstvo čim večje število teh organizacij.

Ideološka linija MZSS je jasno začrtana v proglasu, ki je bil sprejet na ustanovnem kongresu 1949 v Londonu. V tem proglasu je formuliran osnovno načelo, ki se glasi: «Kruh, svoboda in mir». Pod temi besedami se pa skriva povsem drugačna politika. Pod besedo «kruh» izraža proglas načelo o «privatnem planiranju v cilju privatnih profitov, namesto javnega planiranja v korist narodov», pod besedo «svoboda» pa razume ustvaritev svetovnega gibanja za «osvoboditev izpod komunistične in fašistične tiranije in kakršnega koli drugega totalitarizma», in končno pod besedo «mir» pa proglas zavzema za «gibanje svobodnih in demokratskih narodov», ki se je poznejše konkretiziralo v protikomunističnem stališču, ki ga je zavzela ameriška federacija dela. Na teh načelih MZSS razvija svoje politične in sindikalne dejavnosti. Iz teh načel pa je razvidno, da stoji MZSS na stališču stroge razdelitve sveta, na stališču umetne razdelitve mednarodnega sindikalnega gibanja in na stališču borbe proti «totalitarizmu», kar naj bi bil predvsem komunizem. Takoj po njeni ustanovitvi je MZSS začela aktivno delovati, da bi mednarodno sindikalno gibanje čimprej razdvojila in ni do danes napravila niti enega koraka, ki bi omogočil združitev sindikalnih organizacij ali vsaj enotno sindikalno borbo v mednarodnem merilu.

Od ustanovitve te organizacije je že minilo več let. V tem razdobju je v mednarodni politiki prišlo do globokih sprememb. Politika hladne vojne, razdelitve sveta na bloke in ideološke nestrpnosti se je umaknila novemu ozračju, ozračju miru in sodelovanja med narodi. Politika aktivnega in mirnega sožitja je že pokazala svoje prve uspehe. Zato bi bilo razumljivo, da bi morala ta načela v mednarodnih odnosih začeti vplivati tudi na delovanje mednarodnih sindikalnih organizacij. Tal pa voditelji mednarodnih organizacij ne kažejo, da bi čutili nujnost take spremembe. V tem pogledu so najznačilnejši referati in resolucije s IV. kongresa MZSS, ki je bil letos maja na Dunaju.

Ceprav se je na tem kongresu že slišal glas naprednih sindikalnih predstavnikov, kot je bil govor indijskega predstavnika, ne moremo še trditi, da je ta glas naletel na razumevanje v vodilnih krogih te organizacije. Deklaracija, ki jo je dunajski kongres sprejel, nazorno kaže nazadnjaški in statičen značaj te sindikalne organizacije. V deklaraciji ni nič novega, precej pa je starega. «V zadnjih petih letih — pravi deklaracija — se je pokazala vsa življenska moč našega svobodnega gibanja. Totalitarna svetovna organizacija nima nobene podlage v delavskem svetu. Mi smo se obvezali, da bomo razširili dejavnost svobodnega sindikalnega gibanja povsod po svetu, tudi v državah, kjer totalitarizem pritiska na delavske organizacije. Mi pa ne delamo nobene razlike med komunizmom in fašizmom».

Kakšno perspektivo odpira ta deklaracija nadaljnjemu razvoju mednarodnega sindikalnega gibanja? MZSS se še vedno zavzema za razdelitev mednarodnega sindikalnega gibanja v dva tabora «svobodnih» in «totalitarnih» sindikatov, čeprav je praksa v mnogih državah že pokazala škodljivost te politike. Po mišljenju vodstva MZSS ni možen noben sporazum med obema največjima mednarodnima sindikalnima organizacijama. In ne samo to! Deklaracija pravi med drugim tudi naslednje: «Naj bodo žrtve še tako velike mi bomo vedno širili demokratske ideje». Te besede jasno dokazujejo, da nima MZSS nobenega zaupanja v težnje narodov, da se čimprej uvede politika sodelovanja tudi v mednarodnem sindikalnem gibanju. Ameriški predstavnik je celo kritiziral novo politiko aktivnega sožitja v svetu s tem, da je izjavil, da ni mogoč noben sporazum med «svobodnim sindikalnim svetom» in «svetom totalitarnih držav». Tako stališče jasno dokazuje, da je na političnem področju MZSS ostala vezana na koncepcije, ki jih je sprejela leta 1949, ko je bila ustanovljena. Na tem področju ni napravila niti koraka naprej.

Tudi stališča do drugih mednarodnih vprašanj (od kolonialnega pa do vprašanja pomoči nerazvitim državam), ki jih je zavzela MZSS na dunajskem kongresu, kažejo isto sliko nerazumevanja in nazadnjaštva. Cilji te mednarodne organizacije so ostali vedno isti: zaščita blokovskih koncepcij, stroga razdelitev sindikalnega gibanja v dva tabora, ostra protikomunistična propaganda in nepriznavanje sindikatov, ki niso včlanjeni v MZSS.

OB OSMI OBLETNICI INDIJSKE NEODVISNOSTI

Nagel razvoj sodobne Indije

na poti socialistične družbene graditve

Nesmiselna brutalnost, s katero so portugalske oborožene sile v Goi (portugalska kolonialna posest v Indiji) obračunale z mirnimi indijskimi demonstranti, ubijajoč neoboroženе in nezaščitene ljudi, osvetljuje dovolj jasno kontrast med miroljubno politiko neodvisne Indije in politiko Portugalske, ki skuša na tak divjaški način obdržati v svojih rokah del indijskega ozemlja. Kljub ogorčenju, ki ga ravnanje portugalskih oblasti v Goi vzbuja v indijskem narodu, je predsednik indijske vlade Nehru pretekli ponedeljek ponovno izjavil, da bo Indija ostala zvesta svoji politiki reševanja vprašanja Goe brez oborožene intervencije. Poudaril je hkrati, da je proces osvoboditve Goe že na začetku in da se ne bo zaustavil, dokler ne bo cilj dosežen. Nasilje in brutalnost, kakor so one, ki se dogajajo v Goi tega procesa ne morejo zavreti, ampak ga morajo le pospešiti.

Ti krvavi dogodki so se odvijali vprav na osmo obletnico indijske neodvisnosti. Ta obletnica nam nudi priliko, da se ozremo na pot, ki jo je do sedaj prehodila sodobna Indija, kar nam more služiti tudi za poučno primerjavo med vseskozi miroljubno politiko indijske dežele in njene vlade in zastarele metode kolonialne dežele, ki se ne plaši niti človeških žrtev, da bi obdržala v svoji posesti ozemlja, ki ji ne pripadajo.

Pot sodobne Indije, ki stopa v deveto leto neodvisnega življenja, označuje eno najzanimivejših poglavji naše dobe. Se ko je svet imel nejasno predstavo o možnostih nove Indije, zaostale dežele v kolonialnih pogojih, se je ta dežela pojavila s svojimi trezними in miroljubnimi idejami kot dragocen posrednik pri odstranjevanju nevarnih gro-ženj v mednarodnih odnosih, tako na Daljnem vzhodu, v Južnovzhodni Aziji, na Pacifiku in v Indijskem oceanu. Odločena v svojih težnjah, da brani svojo nacionalno neodvisnost, se je Indija izjavila za neodvisnost od vojaških blokov, ki so privedli povojni svet na rob prepada, svetovala je pomiritev, odnošaje dobrega sosedstva, mirno reševanje spornih točk med nasprotnimi strankami in mirno sožitje med narodi, ne glede na politične koncepcije in družbene ureditve. S takim svojim stališčem je Indija nudila dragocen prispevek k politiki miru in sožitja, ki se je že uveljavljala zlasti v Evropi, pozneje pa v mednarodnem merilu, in dosegla pozitivne rezultate: popuščanje mednarodne napetosti in dosego prvih ukrepov velesil glede sporazumnega reševanja še odprtih spornih vprašanj v duhu zaupanja in sodelovanja.

Pojav Indije v svetovni politični areni kot nove miroljubne sile je neposredno povezan z njenim notranjim procesom gospodarskega, političnega, socialnega in kulturnega razvoja. V teku osmih let, ki so minila od takrat, ko je bila proglašena njena neodvisnost, se je Indija odločno posvetila domačim vprašanjem, ki so v začetku predstavljala kaos iz prejšnjega kolonialnega razdobja. Poznavajoč življenjsko silo ljudskih množic sta stranka kongresa in predsednik vlade Nehru pristopila k uresničenju velikanskega podviga, da bi 360 milijonskemu prebivalstvu omogočila izhod iz gladu, nepismenosti in zaostalosti, da bi svojo življenjsko silo vložila v napore za napredek dežele in blagostanje celotnega prebivalstva.

Stranka kongresa in Nehru sta dala iniciativo za prvo indijsko ustavo, za uzakonitev političnih pravic državljanov, za ukinitev kast in vzpostavljanje enakopravnosti. Začeli so z agrarno reformo, ki je dala kmetom zemljo. Milijonske množice indijskih kmetov so našle v državi svojega zaščitnika, država pa je dobila pri kmetih oporo za razvoj vasi v smeri vsestranske emancipacije, izboljšanja metod dela, proizvodnje in življenjske ravni.

Petletni načrt gospodarskega razvoja Indije, ki se zaključuje prihodnje poletje, je dosegel ogromne rezultate, kar omogoča, da se bo s prihodnjim petletnim načrtom pristopilo k industrializaciji dežele. Glavna naloga prvega načrta je bila v tem, da se poveča poljedelska proizvodnja, da bi tako dežela ne bila več primorana uvažati hrano. Začeli so graditi velike hidrocentrale (z zmogljivostjo 450.000 kWh), vrsto industrijskih objektov, jekarn, tovarn umetnega gnojila, poljedelskih strojev, cementa, tekstila, razširili so prometno mrežo in povečali prometna sredstva, pričeli z gradnjo lastne trgovske mornarice. Z uspehom se vodi borba proti nepismenosti; zgradili so mnogo šol in tako odprli vrata mladim rodovom, da se izpopolnjujejo in usposabljajo za bodoče delo v proizvodnji in v družbi.

Investicije v prvem petletnem načrtu znašajo 25 milijard rupij (okrog milijardo dolarjev), medtem ko se je nacionalni dohodek povišal za 11 odstotkov. Druga petletka predvideva nadaljnji razvoj na vseh toriščih gospodarskega in socialnega življenja. Predvidevajo se investicije za 43 milijard rupij v državnem sektorju in okrog 22 milijard rupij v privatnem sektorju. Nacionalni dohodek se bo dvignil za 25 odstotkov. Načrt predvideva tudi krepitev državnega sektorja, industrializacijo in splošno zgradnjo v pospešenem tempu.

Indijski parlament je sprejel Nehrujevo iniciativo, ki je hkrati iniciativa kongresne stranke, da se razvoj indijske družbe giblje v smeri socializma, s čimer se odpira novo poglavje v zgodovini neodvisne Indije. Ko je govoril o razvoju socializma v Indiji je Nehru dejal: *«Večkrat sem izjavil, da mora biti naš cilj socialistična družba. Dejansko niti ne more biti drugače. Tudi naš provincializem, lokal-patriotizem in podobna vprašanja morejo biti temeljito rešena edinole z razvojem socialistične družbe».*

Ko sodobna Indija zaključuje osmo leto svoje nacionalne neodvisnosti in se pripravlja na odločilne naloge v svojem nadaljnjem razvoju, pušča za seboj pozitivne in pomembne uspehe, katerih pomen gre preko njenih meja in more služiti za zgled tudi drugim, zlasti zaostalim deželam.

Na dobrodelni prireditvi, ki so jo 15. t. m. priredili v Montecarlu in katere čisti dobiček je bil namenjen pomoči otrokom, ki jih je zadela otroška paraliza, je med drugimi filmskimi zvezdniki in zvezdnicami sodelovala tudi Gina Lollobrigida, ki je nastopila kot pevka. Pela je v francoščini, angleščini in neapeljskem narečju

ČEZ 300 LET BO PARIZ VELIKO OBMORSKO PRISTANIŠČE

Temperatura na Zemlji narašča in bo čez 300 let dosegla višek

Zaradi topljenja ledu ob tečajih bodo oceani narasli za 30 m in poplavili velike predele plodnih dežel, v kolikor ne bodo znanstveniki izvedli že pripravljenega načrta namakanja saharskih puščav

Letošnje vremenske razmere pri nas bi tega sicer ne potrjevale, ker je prav sedaj, ko bi morala biti vročina najhujša, ob večerih že prijetno hladno in je pred kratkim ponovno v Alpah na višinah več kot 2000 metrov zapadel celo sneg, toda znanstveniki zatrjujejo, da se temperatura na Zemlji veča, in da se bo ta ciklus segrevanja končal čez kakih tri sto let.

Znanstveniki so prišli do tega zaključka že pred nekaj desetletji, ko so ugotovili, da se v visokih Alpah ledeniki manjšajo in krajšajo. Zadnje polarne ekspedicije so ugotovile, da se na tečajih dogajajo nenavadne spremembe.

Francoski znanstveniki so v zadnjem času posvetili veliko pozornost proučevanju temperatur in klimatskih razmer v Evropi za razdobje zadnjih 2000 let. Podatke so dobili iz raznih kronik, knjig, potopisov in tudi izročil. Po pisanju metereologa Jeanna Laboriea v časopisu «Znanost in življenje» so posebno dragoceni podatki, ki jih je o tem zapustil znani švedski metereolog Otto Petersen, ki je živel v preteklem stoletju. Te podatke so začeli ceniti šele zadnje čase. Petersen je opazil, da se na Zemlji obdobja velikega mraza in umerjenih temperatur neprestano ponavljajo. Polarne «kape» ledu se v določenem ritmu manjšajo in večajo in zaradi tega se v določenih predelih Evrope razne ribe, suhozemna favna in flora menjujejo. Pokrajina Bohustan je bila na pr. od 12. do 15. stoletja največje središče za lov na slanike. Pozneje so te slaniki umaknili v Baltiško in Severno morje in znana švedska ribiška središča so zato propadla. Petersen je vse svoje življenje s svojimi aparati, ki jih je postavil v Gunafjordu, iskal vzroke tem pojavom. Ko je proučeval stare dokumente, je odkril, da amplitude velikih atlantskih plim in osek niso stalne in da se menjajo v stalnem in pravilnem ritmu, ki traja okoli 15 stoletij. Na temelju astronomskih proučevanj je ugotovil, da maksimalna obdobja amplitud v določenih ustreznih položajih Zemlje, Sonca in Lune znašajo celo 1800 let. Do novih podatkov je Petersen prišel tudi na podlagi kronik iz srednjega veka. Tedaj so bile v Evropi plime izredno visoke in zime nenavadno mrzle.

Petersen je v proučevanju starih skandinavskih «sag» šel še dlje. Iz teh «sag» je zvedel, da so Vikingi, ki so pred 1000 do 1500 leti v dobi nizkih plim križarili po morjih med Norveško, Irsko in Islandijo, globoko prodrli na ameriški polotok Labrador. Ko «sage» govore o epopejah vikinških pomorščakov, omenjajo, da so Vikingi pogosto obiskali Groenlandijo, ki je bila tedaj krasna, zelena pokrajina, po čemer nosi tudi ime «zelena dežela». Ta doba blagega podnebja in precejšnje vročine v severnih predelih Evrope je bila približno 7 stoletij pred ostrimi zimami, ki smo jih imeli v Evropi v srednjem veku.

Od konca srednjega veka je minilo skoraj 5 stoletij in sedaj se čuti — tako vsaj zatrjujejo metereologi — ponoven porast temperature. Velikanski ledenik Muir na Aljaski se je v 12 letih skrčil za 10 km. Norveški ledeniki pa so se, po mnenju Hansa Almana, ohranili samo zaradi tega, ker so zelo debeli. Led se torej v vsem svetu topi in ledeni pas, ki pozimi obdaja Islandijo, traja 2 meseca manj kot pred sto leti, tako da je pristanišče Revkjavik več mesecev brez ledu.

Koliko časa bo trajalo to segrevanje Zemlje in kdaj bo doseglo svoj vrhunec? Zadnji astronomski proračuni, po mnenju Jeana Laboriea, potrjujejo teorije Otta Petersena. Vrhunec segrevanja Zemlje bo med 2200 in 2300. V vsem tem času se bo led stalno tajal in v svetovnih morjih bo voda stalno naraščala. To naraščanje vode ne bo imelo nikakih posledic tam, kjer so obale strme, kot na primer v Maroku. Povsem drugače bo v deželah, ki imajo nizke obale in kjer je tudi vse ozemlje ravninsko. Če bi se na primer Atlantski ocean dvignil za 10 metrov, bi poplavil del Francije, Holandske, Belgije in tudi Severne Nemčije. Če bi se dvignilo Sredozemsko morje za 10 metrov, bi poplavilo del Riviere, skoraj vse do Avignona. Če bi se pa odtajal ves led na tečajih, v kar pa znanstveniki ne verujejo, bi se raven morij dvignila za 30 m. V tem primeru bi postal Pariz morsko pristanišče.

Zanimivi so tudi načrti, ki so jih strokovnjaki izdelali, da bi preprečili poplavljenje nizkih in plodnih obmorskih področij in velikih pristaniških mest. To bi lahko preprečili samo z velikanskim namakanjem obsežnih saharskih puščav, ki bi lahko sprejele ves višek vode, ki bi ga dal razstopljeni led. Glede na nagel razvoj tehnike joniziranja slane morske vode, da bi iz nje dobili sladko vodo, ki bi bila primerna za namakanje, bi bili ti načrti celo izvedljivi. Vsak dan bi lahko odvajali v Saharo na milijarde litrov sladke vode, ki bi to puščavo spremenila v krasna polja. Poleg nevarnosti, ki preti svetu pred morebitnimi poplavami, ki bi jih povzročilo topljenje ledu, bi ta pojav torej lahko tudi koristil: Na Islandiji na primer so že začeli gojiti oves, kar se ni nikoli dogajalo, odkar se človek tega zaveda. Tudi v skandinavskih deželah flora mnogo bolje uspeva kot nekoč. Čez 200 let bi potemtakem tudi v severnih skandinavskih predelih in na Groenlandiji imeli žitna polja, ki bodo lahko hranila prenaseljeno Evropo.

Letošnja žetev se je sicer nekoliko zakasnila, vendar je že daleč za nami. Na vrsti je že mlačev, kar dokazujeta naši dve sliki: Zgoraj vo žitnih snopov v Gropadi, spodaj pa mlačev v Padričah

KAJ JE POKAZALA ANKETA O «ŽELJAH FRANCOSKIH DELAVCEV»?

Okoli 70 odst. francoskih delavcev

ima plače, ki ne ustrezajo potrebam

Na zahtevo generalnega komisariata za načrtovanje je francoski zavod za proučevanje javnega mnenja izvedel anketo o tendencah, ki se kažejo v potrošnji francoskega delovnega ljudstva. Ob tej priložnosti je 3000 delavskih in uradniških družin odgovorilo na vprašanja, kako bi porabilo denar, v kolikor bi jim plače in mezde povečali za 20 odstotkov. Rezultati ankete, ki so bili objavljeni pred dnevi, nudijo orientacijsko točno sliko o življenjski ravni večine francoskih delavskih in nameščenskih družin, ker predstavljajo anketirane družine okoli 5 milijonov družin, ki žive v podobnih življenjskih pogojih.

Anketa je vzela najprej v poštev dohodke teh družin. Pokazalo se je, da ima 7 odst. družin manj kot 20.000 frankov, 57 odst. družin od 20 do 50.000 frankov, 38 odst. družin pa od 50 do 90.000 frankov na mesec, kar pomeni, da je splošni družinski proračun 42.000 frankov na mesec. To so po veliki večini družine z otroki. Ti podatki se nanašajo na družine strokovnih delavcev (47 odst.), uslužbencev (28 odst.) in nekvalificiranih delavcev (12 odst.). V 87 procentih anketiranih primerov je zaposlena tudi žena.

Na temelju teh podatkov je jasno, da so dohodki posameznega člana družine v nekaj primerih zelo majhni. Pri 16 odst. pride komaj do 12 tisoč frankov na posameznega člana, pri 20 odst. pride od 12 do 15.000 frankov, pri 19 odst. od 16 do 20.000 frankov, pri 17 odst. pa pride več kot 30.000 frankov na vsakega člana družine. Iz vsega tega sledi, da je med anketiranimi precejšnja razlika v dohodkih; medtem ko ima veliko število francoskih delavcev dohodke, ki ne dosezajo življenjskega minimuma, ki se trenutno računa v Franciji na okoli 25.000 fr. ima določen del delavcev in nameščencev (17 odst.) dohodke, ki presegajo minimum.

Gornji podatki dokazujejo precej nizko življenjsko raven francoskih delavcev. Več kot 80 odst. francoskih delavcev in nameščencev, odnosno družin je brez kopalnic in brez raznih električnih gospodinjskih naprav, komaj 10 odst. delavcev ima svoja motorna vozila, dočim mora večina na delo s kolesi ali z javnimi prevoznimi sredstvi ali pa tudi peš (31 odst.). Nadalje, 16 odst. družin sploh nima svojega stanovanja in živi v hotelih odnosno zasebnih nameščenih sobah, kar posebno obremenjuje družinski proračun. Poleg tega se v Franciji uporabi 45 odst. družinskih dohodkov za hrano, medtem ko se v Angliji porabi za hrano komaj 32,5 odst., v ZDA pa celo komaj 26,8 odst. mesečne plače.

Iz odgovorov, kako bi porabili zamišljeno povečanje dohodkov v višini 20 odstotkov, se vidi, da večina družin nima dovolj oblek, da nima dovolj hišnih potrebščin, da njihova hrana ni zadostna in da bi si radi privoščili malo več zabave. 50 odst. anketiranih oseb je odgovorilo, da bi povečanje dohodkov uporabili za nakup predvsem oblek, za nakup hišnih potrebščin, naprav in pohištva, 44 odst. anketiranih oseb je odgovorilo, da bi morebitno povišanje dohodkov uporabili za dopust in druge zabave, 40 odst. bi povečane plače uporabili za stanovanje, 30 odst. za izboljšanje hrane, itd. (Če seštejemo vse te odstotke, dobimo nad 100 odst., vendar moramo računati, da je vsaka anketirana oseba odgovarjala na tri vprašanja v tej rubriki).

Kar se tiče pomanjkanja oblek, velja to predvsem za nestrokovne delavce, kar se pa tiče pomanjkanja hišnih potrebščin, pohištva in kuhinjskih električnih naprav pa velja tako za strokovne delavce, kakor za uslužbence. Kar se tiče pomanjkanja hrane velja največ za nestrokovne delavce in starce. V nasprotju s tem je komaj 7 odst. anketiranih izjavilo, da ima vsega dovolj in da bi morebitne večje dohodke vlagali v hranilnice.

Iz vrste teh podatkov izhaja, da dohodki večine francoskih delavcev in nameščencev ne zadoščajo za kritje družinskih izdatkov. Anketa, ki je imela sicer namen omogočiti francoski industriji smer proizvodnje za široko potrošnjo v prihodnjih letih, je dejansko pokazala dokaj težke življenjske pogoje francoskih delavcev in uslužbencev, ki v 57 odst. dokazujejo, da se življenjska raven vse od leta 1950 do danes ni niti malo dvignila. Te rezultate uporabljajo sedaj razne opozicijske stranke kot svoje argumente za politično borbo.

Ne glede na vse to, zbrani podatki lahko služijo francoskim delovnim množicam kot temelj za njihobo borbo za povišanje plač. Dejstvo, da vprav najširše ljudske množice — delavci in nižji nameščenci — čutijo največje pomanjkanje tekstila, prehrambenega blaga in drugih vsakdanjih potrebščin, ki spadajo na področje tistih gospodarskih panog, ki preživljajo krizo zaradi zmanjšane potrošnje, dokazuje, da bi povečanje plač lahko privedlo do večjega obrata, ki tem gospodarskim panogam bi pomagalo iz krize, kar bi povsem razumljivo zelo pozitivno vplivalo na splošno francosko gospodarstvo.

Dve iz Zahodne Nemčije

Kot javlja Associated Press so ZDA prepustile svojo največjo vohunsko mrežo v Zahodni Evropi nemški vladi. To mrežo vodi bivsi general Gellen, ki je sedaj prešel pod neposredno kompetenco kanclerja Adenauerja. V zadnjih osmih letih so Gellenovo organizacijo finansirale ZDA in ji dajale vsako leto okoli 2 milijona dolarjev. Ta organizacija, ki šteje okoli 4.000 sodelavcev, se smatra za najbolj učinkovito vohunsko organizacijo onih zahodnih držav, ki skušajo zbirati podatke iz Sovjetske zveze in ostalih držav Vzhodne Evrope. Zahodnonemški državni funkcionarji izjavljajo, da bo odslej ta vohunska organizacija dobivala potrebna sredstva iz posebnega sklada zveznega kanclerja. Čeprav zahodnonemška vlada še ni pojasnila, kakšne naloge bo poverila generalu Gellenu, se veruje, da bo njegova organizacija še naprej vršila svojo obveščevalno službo v vzhodni in zahodni Evropi.

* * *

Anketa, ki jo je organiziral nemški zavod za proučevanje javnega mnenja, je o bodočem potovanju kanclerja Adenauerja v Moskvo dala sledeče rezultate: 85 odst. anketiranih Nemcev se je izreklo za potovanje, 8 odst. bi želelo, da bi kancler sovjetsko vabilo odklonil, 7 odst. pa se ni izreklo niti za, niti proti temu, da Adenauer obišče Moskvo.

Iz prve skupine 33 odst. anketiranih smatra, da bo kanclerjeva pot v Moskvo odprla vrata razgovorom s Sovjetsko zvezo; 15 odst. meni, da bo to način, da se pride do sporazuma s sovjetskim blokom; ostali anketiranci iz prve skupine pa navajajo druge razloge, s katerimi odobravajo potovanje v Moskvo.

Med onimi 8 odst., ki so proti potovanju Adenauerja v Moskvo, 4 odst. smatrajo, da je to potovanje «brez vsake koristi», 2 odst. smatrajo, da je to potovanje «nevarno»; 1 odst. ne daje nikakega pojasnila, 1 odst. pa meni, da kancler Adenauer ni kvalificiran za razgovore s Sovjetsko zvezo.

Gornje podatke je objavila krščansko demokratska stranka.

O delu Slovenskega narodnega gledališča

v jubilejni sezoni 1954-1955

3.

Z vlogo z dne 23. novembra 1954 je uprava pojasnila vladnemu generalnemu komisarju za Tržaško ozemlje težave gledališča zaradi pomanjkanja stalne dvorane. Sklicevala se je na prejšnjo Zavezniško vojaško upravo, ki se je bila 1948 zavzela za to vprašanje, obljubila zgraditev slovenskega gledališča, pripravila načrt, a ga nato ni izvršila, temveč je dala na razpolago le dvorano Avditorij. Uprava gledališča je prosila za zgraditev nove dvorane v Ulici Petronio in zahtevala po določbah Posebnega statuta primeren znesek iz državnih sredstev. Na to vlogo še ni odgovora.

Na istih osnovah je bila sestavljena in predložena vladnemu generalnemu komisarju 4. marca 1955 obširna vloga, ki je osvetlila vprašanje slovenskega gledališča od srede 19. stoletja do požiga Narodnega doma 13. julija 1920 po fašistih, mimo zatrtja slovenske odrske umetnosti 1926 in do njenega novega vstajenja po zmagi nad fašizmom 1945, s podrobnostmi o usodah Slovenskega narodnega gledališča v desetih povojnih sezonah in o stalnih težavah zaradi pomanjkanja dvorane. Znova je uprava zahtevala stalno dvorano in prispevek iz javnih sredstev. Iste zahteve je uprava SNG krajše ponovila dva meseca kasneje. Do zdaj še ni odgovora. Uprava SNG bo morala vztrajati na tem, da se določbe Spomenice o sporazumu in Posebnega statuta začno dejansko izvajati v smislu vladnih zatrditev o njihovi veljavnosti.

Važni sta obnovljeni dvorani v Skednju in Sv. Križu.

NAMESTO GLEDALIŠKEGA LISTA ZBORNIK DESETE SEZONE

Gledališki list, ki je spremljal v prvih sezonah po več premier ali vsako premiero posebej, se je v zadnjih sezonah izdajal le ob jubilejih, ob važnejših premierah, ob gostovanjih ali ob koncu sezone.

Jubilejni značaj desete sezone se je poudaril z izdajo Zbornika desete sezone Slovenskega narodnega gledališča v Trstu, ki naj bi obenem nadomestil gledališki list. Urednik J. Babič je podal pregled uprizoritev desete sezone do konca maja 1955, zbral je deset odgovorov na prvo anketo o SNG, v katerih so predstavniki iz občinstva (med njimi dr. Fortunat Mikuletič, dr. Sardoč, Adrijan Rustja i. dr.) izrazili svoje sodbe o dosedanjem delu in želje glede nadaljnjega dela, uvrstil je «Anekdote» Lelje Reharjeve o doživljajih ansambla po raznih krajih in poročilo o prvem gledališkem festivalu v Cegledališkem festivalu v Celju izpod istega peresa, objavil je nekatere čestitke gledališču ob začetku desete sezone, sestavil pregled zasedb v repertoarju te sezone ter zbral in primerno razvrstil 45 večjih in manjših slik, ki dajejo Zborniku stalno umetnostno ceno.

V sestavku «Ob usodah Slovenskega narodnega gledališča» je upravnik objasnil položaj te ustanove v okviru sporazuma o Tržaškem ozemlju in ob dosedanjih izkušnjah z novo razdelitvijo. Poudarjen je upravnikov članek o C. Goldoniju iz gledališkega lista 1948. D. Moravec je toplo očrtal pomen del in dejavnosti Bratka Krefta za SNG v Trstu. Dr. Vladimir Bartol je posvetil poslavljajoči se igralki Valeriji Silovi spis o njenem delovanju pred prvo svetovno vojno, med obema vojnama in po drugi svetovni vojni. Zanimivi so podatki o Charlesu Vildracu in njegovi «Ladji Tenecity». Lepi so «Odmevi» o SNG iz italijanske tržaške kulturne revije Umana. Njena urednica Aurelia Benco-Gruber pише v njih: «Gledališče živi, in sicer kot ustanova za primerjanje, ki je na umetnostni in kulturni ravni vse prej kot lahko». Hvali resnobo in prizadevnost dela v SNG in meni, da «deluje to gledališče z občudovanja vredno vztrajnostjo in izžareva iz mestnega središča do najbolj skritega kota ozemlja, vedno v dovršeno dostojnem slogu, bogat repertoar».

KAJ SE OBETA ZA PRIHODNJO SEZONO (1955—56)?

Slovensko narodno gledališče bo v enajsti sezoni nadaljevalo svojo kulturno nalogo z uprizarjanjem dramskih del iz domačega in svetovnega slovstva.

Kot prva premiera naj bi prišla na vrsto dramatizirana povest Ivana Cankarja «Martin Kačur», ki se je z uspehom že igrala v Ljubljani. Iz klasičnega repertoarja bi sledil «Beneški trgovec» Williama Shakespeara. V moderno dogajanje bi nas povedel John Patrick s «Cajnico». Za mladino bi se naštudirala nova igra, morda Gorinškov «Bič» ali skupina prizorov «Gašperček in Hudamora». V nadaljnjem delu bi se seznanili z «Idealnim soprogom» Oskarja Wilda ali s čim drugim. Ob petindvajsetletnici umetniškega delovanja Rada Nakrsta bi se uprizoril «Henrik IV.» Luigija Pirandella. Iz modernega repertoarja so še na sporedu: Bert Brecht «Mati Courage», komedija Alda Benedettija «Zadnjih pet minut» ali kakšno Priestleyevo delo. Kot velika prireditev na prostem bi se pripravil dramatiziran roman Frana Finžgarja «Pod svobodnim soncem».

Če bi se med sezono razmere spreminjale in narekovale včasih še kakšno drugo delo, bi utegnil priti na vrsto kakšen komad iz širšega okvirnega repertoarja, ki obsega med drugim naslednja dela: Ivan Cankar «Lepa Vida», Igor Torkar «Pisana žoga», Rade Pregarc «Sagra», Jean Achard «Petnajst let ljubezni», Peppino de Filippo «Zgodba o grbavcu», Salacrou «Smešna zgodba», O'Neill «Elektra v črnini», Teodor Musatescu «Sen zimske noči», Jean Bernard Luc «Carlos in Margareta», John Steinbeck «Divji plamen», Shakespeare «Hamlet» (velika predstava na prostem), morebitna slovenska novost.

* * *

V desetih letih je dalo SNG 75 novih iger, med njimi 22 slovenskih del ali 29,33 odst., in 37 slovanskih del, 49,33 odst. ali skoraj polovico. Skoraj desetina odpade na italijanska dela (7 del). Druga slovstva so zastopana sorazmerno. Razumljivo je, da si obiskovalci in kritiki želijo več slovanskih del. Takim željam bo treba posvečati več pozornosti. Podobne misli so se izražale na poslovilnem večeru igralke Valerije Silove in na slavnostnem večeru, ki ga je priredila na čast SNG Slovenska gospodarsko-kulturna zveza. Oba večera sta pričala o globoki ljubezni tržaškega občinstva do slovenske odrske umetnosti.

Tržaška slovenska skupnost je podobna dragocenemu kristalu z mnogimi stranicami, diagonalami in pestro lesketajočimi se ploskvami. SNG služi in bo služilo kulturnim potrebam in koristim tega dragocenega kristala, ne da bi se pri tem oddaljevalo od temeljnih zahtev zdrave, napredne odrske umetnosti in od načel mirnega sožitja z vsem prebivalstvom tega ozemlja.

A. Budal

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

PRED NOVIM ŠOLSKIM LETOM

Letos bodo večerni tečaji v slovenščini v Sovodnjah, Jamljah, Gabrjah in na Valerišču

Oblasti bi morale poskrbeti za nadaljevanje kuharsko-gospodinjskega tečaja v Sovodnjah, ki je doslej pokazal izredne uspehe

Pred dnevi je pokrajinsko šolsko skrbništvo za goriško pokrajino odredilo, da bo v prihodnjem šolskem letu ustanovljenih 18 državnih večernih šol za vzgojo mladine.

V Gradiški, Tržiču in Ronkah bodo tečaji v italijanščini, medtem ko bodo v slovenščini v sledečih krajih: mešani C tečaj na Valerišču v števerjanski občini, mešani C tečaj v Sovodnjah, mešani B-C tečaj v Gabrjah ter mešani B-C tečaj v Jamljah v doberdobski občini.

Organizacijo teh tečajev je treba samo pozdraviti, ker omogoča mladini, ki je zlasti zaradi vojnih let prejela nezadostno šolsko izobrazbo, kar se sedaj občutno pozna, da nadoknadi izgubljeni čas in znanje. Pripomnimo naj tudi, naj obiskovalci tečaja jemljejo stvar resno in tako čim bolj izkoristijo res lepo priliko.

Ob koncu pa še ena misel, ki se nam pogosto vsiljuje, kadar se piše o večernih tečajih. V sovodenjski občini so že več let zaporedoma ob pomoči tamkajšnje demokratične občinske uprave organizirali kuharski in gospodinjski tečaj, ki je vsako leto izredno uspel, kar so dokazale tudi zaključne razstave. Večkrat smo že priporočili šolskim oblastem, naj bi skušale nuditi takim vrstam tečajev podporo, da bi jih bilo mogoče organizirati vsaj v vseh treh podeželskih občinah in morda tudi v mestu.

Izkoriščamo to priliko, da svojo zahtevo ponovno naslovimo na tiste ljudi, ki so pooblaščeni za taka vprašanja.

Pogreb č. g. Antona Gerbca

Včeraj dopoldne, se je veliko število domačinov udeležilo pogreba pokojnega župnika Antona Gerbca iz Gabrij, ki se je v torek popoldne ponesrečil nekaj pred železniško postajo v Rupi.

Po maši, ki je bila ob 10. uri, se je razvil pogreb do Spodnjih Gabrij, od koder so pokojnikovo truplo z mrtvaškim avtomobilom odpeljali v Nabrežino.

Poleg številnega prebivalstva, se je pogrebnih svečanonosti v Gabrijah udeležil tudi sovodenjski župan tov. Češčut skupno s člani občinskega odbora in občinskega sveta. Od pokojnika se je poslovil z lepimi besedami sovodenjski občinski svetovalec tov. Pipan iz Gabrij.

V Nabrežini so pokojnika položili v domačo cerkev, kjer so se mu prišli poklonit številni domačini. Anton Gerbec je bil namreč nekaj let pred drugo svetovno vojno župnik v Nabrežini; tu je pokopana tudi njegova mati in kot pravi Kraševec (rodil se je v Štanjelu) je najbrž tudi sam želel ležati v kraški — domači zemlji. Po cerkvenih obredih se je razvil pogrebni sprevod, v katerem so belo oblečene deklice in dekleta v narodnih nošah nosile številne vence in šopše, do domačega pokopališča. Pokojnik je bil zelo priljubljen med svojimi bivšimi in tudi zadnjimi farani; bil je miren mož, trdne narodne zavesti, ki je pod fašizmom prestal mnogo hudega. Po 1937. letu, ko je bil za župnika prav v Nabrežini, so ga oblasti pregnale v izgnanstvo na južne otoke; med vojno pa je v Srednjem, kamor se je zatekel po ujetništvu, preživel hude ure pod Nemci, ki so mu požgali župnišče in vse njegove stvari in ga postavili celo pred zid. Kljub vsem tem hudim preizkušnjam, je pokojni Gerbec vedno ostal zvest svojemu narodu. V imenu vseh tistih, ki so ga poznali in čislali sta se na pokopališču poslovila od njega župan nabrežinske občine in pa domačin iz Gabrij, Dekliški zbor je zapel žalostinko, potem pa so prve grude kraške zemlje, katero je pokojnik toliko ljubil padle na njegovo krsto.

PREBIVALCI GRADEŽA SO ENO NOČ BDELI

Velikanski požar na gradeškem otoku je povzročil za pet milijonov lir škode

Zgorela je stanovanjska hiša in hlev - Mladenič je pri požaru zadobil hude opekline in je njegovo stanje zelo resno

Vso noč med 17. in 18. avgustom je tlel v gozdiču Rotta Primero na gradeškem otoku požar, ki je pretil, da se bo razširil do samega kopališkega mesteca. Le pravočasen nastop gasilcev iz Gradeža in Tržiča je rešil prebivalce Gradeža strahu pred ognjenimi zublji, ki so se več ur dvigali v nebo.

Do požara je prišlo po nerodnosti 28-letnega Alda Maura, sina spolovinarja, ki urejuje in obdeluje zemljiško posest Rimaboschi. Mladenič je ob 21.30 odšel s svetilko v hlev, ki je tik stanovanjskega poslopja, da ugotovi, ali so živali preskrbljene s hrano in vodo. Zdi se, da se je mlademu Mauru spotaknilo ter mu je petrolejka padla na tla, prav na slamo, ki je ležala v velikih količinah v hlevu. Fant je začel takoj klicati na pomoč in tudi sam gasiti, tako da se je hudo opekel po telesu in nogah in je njegovo zdravstveno stanje zelo resno. Pritekli so mu na pomoč starši in sosedje ter vojaki nekega vojaškega oddelka «Mantove», ki so v istem gozdiču na vojaških vajah. Vsi so začeli gasiti visoki plamen, ki je z neverjetno naglico, tudi zaradi vetra, takoj zajel obe poslopji, hlev in stanovanjsko stavbo s štirimi prostori, v katerih je živela Maurova družina. Vojaki so seveda takoj odpeljali municijo in gorivo, ki je bilo shranjeno v bližini posestva, da ne bi prišlo do večjega požara. Vsi so hiteli, da bi čimprej pogasili ogenj, vendar to v kratkem času ni uspelo niti gasilcem, ki so prihiteli iz Gradeža. Potrošili so vso vodo iz vodnih kanalov, da so pogasili požar na posestvu, toda plamen je zajel gozdiček in se razširil 10 m v globino in nastala je bojazen, da bo dosegel kopališče v Gradežu. Tedaj so prišli gasilci iz Tržiča in s skupnimi močmi gasilcev, prebivalstva in vojakov je bil v jutranjih urah požar pogašen.

Škoda, ki jo je povzročil požar, je precej velika; popolnoma je zgorel hlev s krmo (živino so na srečo pravočasno rešili) in pa spolovinarjeva hiša in z njo vred vsa notranja oprema. Požar je povzročil za najmanj 5 milijonov lir škode.

Zlato odlikovanje Zelenemu križu

V Savoni je bilo tekmovanje družb za javno pomoč, na katerem je sodeloval tudi goriški Zeleni križ. Kljub izredno hudi konkurenci, v kateri so sodelovali Rdeči, Beli in Zeleni križ ter Hitra pomoč, je goriška ekipa, katero je treniral dr. Galliano, dobila veliko zlato odlikovanje zaradi posebnih zaslug ter srebrno odlikovanje. V skupini goriškega Zelenega križa so bili sledeči člani: Antonio Zuccaro, Albin Taučer, Alfredo Zortea in šofer Antonio Battistel. Vodil jih je Giuseppe Volpi.

Upokojitev

Z ministrskim dekretom je bil zaradi dopolnjenih službenih let upokojen šolski inšpektor za slovenske šole prof. Francesco Spazzapan.

ŠE VEDNO PREMALO ZANIMANJA ZA KONZORCIJ

Obramba proti toči bo uspešnejša, če bo vsak kmet prispeval svoj delež

Na zadnji seji Konzorcija za boj proti toči so sklenili nabaviti določeno količino raket in jih poslati vsem raketnim postajam, da bodo z njimi preskrbljene za primer potrebe. Slabo vreme s pogostimi nevihtami je v letošnjem poletju člane konzorcija često prisilil, da so se zatekli k raketnim postajam in izstrelili precej raket, če so hoteli obvarovati pridelek pred nevihto. Kakor skoraj vedno doslej, so tudi letošnje poletje raketne postaje dobro opravile svoj posel.

Škoda je le, da se k prostovoljnemu konzorciju kljub pozivom še vedno ni pridružilo precejšnje število kmetov, ki uživajo sadove prizadevanja konzorcija in njegovih članov, ne da bi sami kaj prispevali za nakup raket. Konzorcij zato poziva kmete, naj se pridružijo splošnim naporom.

Razveseljiva je vsekakor vest, da so na zadnji seji izvršnega sveta konzorcija sklenili čimprej namestiti raketne naprave tudi v števerjanski občini, kjer doslej ta služba še ni bila organizirana. Upamo, da se bodo iniciativi pridružili vsi kmetje, da bo tako zajamčena zadostna gmotna sredstva za nabavo raket, kar bo imelo tudi ugodne posledice.

ŠPORTNI DNEVNIK

Ali ga bodo ohranili Američani?

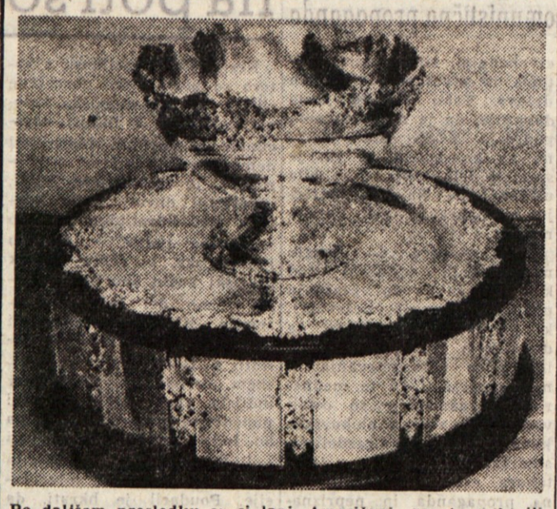

Po daljšem presledku so si lani Američani zopet priborili Davisov pokal, ki ga vidimo na sliki (in ki ga zaradi njegove oblike imenujejo tudi «posoda za solato»). Avstralci, ki so se morali v zadnjem dvoboju z Američani ločiti od njega, bodo letos gotovo napeli vse sile, da si ga zopet pridobe

Začele so se tekme za jugoslovanski pokal

Partizan izločen že v prvem kolu

Letošnje tekmovanje za jugoslovanski nogometni pokal še ni prešlo republiških meja, pa že najdemo med onimi, ki so s tekmovanjem končali, večje število članov prve lige. «Odletela» sta med drugimi lanskoletni zmagovalec pokala Partizan in Železničar iz Sarajeva. Tudi ostala vodilna moštva so imela za vstop v končno tekmovanje v državnem merilu težke boje z manj znanimi klubi.

Crvena zvezda je v Kragujevcu premagala domači Radnički z 9:1, pri čemer je bil glavni realizator Toplak s 5 goli, ruga zanimivost je število gledalcev — 10.000.

Beograjski Partizan je moral potovati v Novi Sad in nastopiti proti istoimenskem klubu. Član podzvezne lige Novi Sad je napravil veliko presenečenje s svojo zmago z 1:0 (1:0). Krilo Partizana Hmeljina je že v začetku igre zastreljal kazenski strel.

V Mostarju je Velež premagal Železničarja iz Sarajeva po izenačeni igri z 2:1 (1:1).

Vojvodina iz Novega Sada je v Beogradu premagala domačega Zanatlijo z 12:0 (8:0). Pravi kralj strelcev je bil Veselinović, ki je kar 9-krat premagal vratarja nasprotnikov.

Hajdukovci so se morali v Splitu proti zagrebški Lokomotivi pošteno truditi. V regularnem času se je tekma končala 3:3 (2:1). Šele v podaljšku je državnemu prvaku uspelo premagati bivšega ligaša s 6:3 in nato nadaljevati svojo pot v pokalu.

Ostali rezultati: Radnički (Bgd) — Partizan II 4:1 (2:0)

Proleter (Zrenjanin) — Spartak 1:2 1:0)

Timok (Zaječar) — BSK 0:5 (0:3)

Sarajevo — Zenica 5:1 (1:1)

Mačva — Napredak 0:3 (0:0)

Dinamo (Z) — Proleter (0), prekinjena v 25. minuti pri stanju 1:0 za Dinamo zaradi neurja.

V nedeljo prekinjena pokalna nogometna tekma med Dinamom in Proleterjem iz Osijeka je bila odigrana v ponedeljek do konca. Zmagal je Dinamo po zelo lepi igri 4:0 (2:0). Proleter je tako izločen iz nadaljnjega tekmovanja.

* * *

Dunajski Rapid je premagal na turneji po Avstraliji reprezentanco Južne Kitajske s 7:0 (2:0). Najboljši igralec tekme je bil Hanappi, ki je dosegel kot napadalec tri gole. (Hanappi je sicer branilec.) Gledalcev je bilo 15.000.

* * *

BUENOS AIRES, 18. — Na nevtralskem terenu na stadionu Peron (igrišče River Plate je diskvalificirano za tri prvenstvene tekme) je Boca Junior premagal River Plate s 4:0. Moštvi sta bili na vrhu lestvice z enakim številom točk in zmage moštva Boca Junior sicer niso izključevali, a vendar nihče ni računal na tak poraz moštva River Plate.

* * *

Po zaključenem jesenskem delu nogometnega prvenstva bo skopski Vardar gostoval v deželah Srednjega vzhoda in odigral osem tekem v Siriji, Libanonu in Izraelu.

Jugoslovan Poznič četrti na letalskih tekmah v Švici

LOZANA, 18. — Anglež Robert Parker je zmagal v letalski tekmi po Švici, ki je z letalom Auster Aiglet v 5 dneh nabral 1200 točk. Drugi je Holandec Hendrik Bourgerhout na Bonanza D-35 s 1130 točkami, tretji Luksemburžan Marcel Pesch na Zlinu 22, četrti pa Jugoslovan Martin Poznič na Matajurju.

Italijanka Negrone je na 17. mestu s Piaggio 149.

SAH

MEDCONSKI TURNIR V GOETEBORGU

Fuderer zmagal v drugem kolu

Vodi ruski šahist Ilivicki z dvema zmagama

Na medconskem turnirju v Goeteborgu so bili v drugem kolu tile rezultati: Fuderer - Medina 1:0, Filip - Rabar remi, Guimard - Bisguier remi, Donner - Spaski 0:1, Najdorf - Panno 0:1, Ilivicki - Sliva 1:0, Bronstein - Unzicker 1:0, Geller - Szabo remi, Petrosian - Keres remi, Pachman - Stahlberg neodigrano, ker je Stahlberg še bolan.

Bisguier je predal partijo iz I. kola Najdorfu brez nadaljevanja.

Stanje po II. kolu: Ilivicki 2, Fuderer, Spaski in Panno 1,5, Bronstein 1 (1), Rabar, Szabo, Filip, Medina in Najdorf 1, Petrosjan in Pilnik 0,5, Keres, Geller in Pachman 0,5 (1), Donner, Sliva 0 (1), Stahlberg 0 (2).

* * *

Nizozemska šahovska zveza je obvestila Šahovsko zvezo Jugoslavije, naj na mednarodni turnir v Bewervijku januarja 1956. pošlje Matanoviča, če bo Fuderer igral z Reshewskim. Na tem turnirju bodo razen najboljših nizozemskih šahistov sodelovali Pilnik (Argentina), O' Kelly (Belgija), Toran (Španija), Scafarelli (Italija) in Fuderer oziroma Matanović.

Z LAHKOATLETSKIH TEKEM V MOSKVI

Rusinje nedosegljive

Tiškevič (krogla) 16.15 m, Itkina (200 m) 23,8, Vinogradova (100 m in daljina) 11,7 in 6,11 m

Na lahkoatletskem tekmovanju v Moskvi, ki so ga organizirali sindikati SZ, so bili doseženi mnogi odlični rezultati, tako n. pr.:

100 m: 1. Bartenjev 10"4; 2. Konovajev 10"4.

800 m: 1. Osminkin 1'51"8; 2. Gomez 1'52".

400 m zapreke: 1. Ilin 51"8; 2. Kumuk 53".

Višina: 1. Koškarov 2.

Krogla: 1. Pirts 16.62; 2. Baliajev 16.30.

Kopje: 1. Gorškov 67.99.

Ženske. 100 m: 1. Vinogradova 11"7.

Daljina: Vinogradova 6.11.

Višina: 1. Kosova 1.65.

Krogla: 1. Tiškevič 16.15 (drugi najboljši rezultat na svetu); 2. Zibina 15.95.

Disk: 1. Beljakova 48.65; 2. Zibina 48.61.

MOSKVA, 18. — Pri nadaljevanju lahkoatletskih tekem v Moskvi je pretekel Juri Konovalov 200 m v 21,1, Dimjentjev pa je v troskoku dosegel daljino 15,71 m. Itkina je pretekla 200 m v 23,8.

Vasilij Vlasenko je pa dosegel svetovni rekord na 3000 m zapreke s časom 8:45.4.

Svetovno prvenstvo v vodnem smučanju

BEYRUTH, 18. — Začelo se je svetovno prvenstvo v vodnem smučanju. Navajamo rezultate ženskih likov:

1. Marina Doria (Švica) 532.97 točk, 2. Willa Moguire (ZDA) 498,32, 3. Sharos Crosby (ZDA) 417,30, 4. Jacqueline Keller (Fr.) 394.20, 5. Arnould (Belg.) 346.68, 6. Feuchtinger (Avstr.) 225,75, 7. Eternod (Švica) 159, 8. Vosch (Belg.) 94.44.

Rezultati moških likov:

1. Scotty Scott (ZDA) 657,45 točk; 2. Alfredo Mendosa (ZDA) 646,59; 3. Simon Khoury (Lib.) 512,60; 4. Dick Bennet (ZDA) 495,28.

Po več dneh čakanja ob Rokavskem prelivu se je 15. avgusta le spustilo v morje 16 plavalcev z namenom, da preplavajo s francoske na angleško obalo. Vendar pa je to uspelo samo trem. Ostali, devet moških in štiri ženske, so odstopili.

Na cilj je prvi prispel egiptovski častnik Abuheif po 11 urah in 44 minutah plavanja Čez 18 minut je priplaval Amerikanec Homas Park. Mehikanec Dumpan Beltram pa je potreboval 13 ur in 15 minut.

D'Agata zmagal

MESSINA, 18. — Na narodni boksarski prire... Messini je evropski bok... prvak kategorije bantam... rio D'Agata premagal ... Martineza (prva serija) ... v 8. rudni.

Nov svetovni rek... Holandke De Ni...

UTRECHT, 18. — Holan... plavalka Lenie de Nijs ... šila svetovni rekord ... yard s časom 10:58,1. P... rekord je imela Av... Lorraine Grapp od 25. ... 1954 z 11:00,2. De Nijs ... segla sledeče vmesne čas...

100 m: 1:12,5
200 m: 2:36,5
300 m: 3:59,7
400 m: 5:24,0
500 m: 6:47,0
600 m: 8:11,1
700 m: 9:34,0
800 m: 10:55,4

Tudi letos alpska vožn... s startom in ciljem na Bled...

Avto-moto zveza Slovenije bo priredila v organizaciji avto-moto kluba Bled IV. jugoslovansko alpsko vožnjo, ki je po svojem značaju mednarodnega značaja, ker je tudi letos, kakor lani uvrščena v mednarodni koledar FIA in FIM. Prva alpska vožnja je bila na Bledu leta 1952. Za vse vožnje doslej, predvsem pa za lansko, je vladalo izredno veliko zanimanje.

Lani je bila dolžina proge, ki je bila razdeljena na štiri etape, 240 km. Letos pa so organizatorji sklenili, da bodo progo podaljšali za 120 km, tako da znaša letošnja dolžina proge okrog 360 km, razdeljena pa je na šest etap ki se vozijo vse v enem dnevu. Start in cilj je na Bledu. Prva etapa bo od Bleda do Bohinjske Bistrice (37 km), druga Bohinjska Bistrica - Idrija (89 kilometrov). V tej etapi je brzinska vožnja od Boh. Bistrice na Rovtarico, ki se posebej točkuje. Tretja etapa je od Idrije do Ajdovščine (37 km), četrta Ajdovščina - Tolmin (73 km), peta Tolmin - Kranjska gora (81 km) in šesta etapa Kranjska gora - Bled (40 kilometrov).

Tekmovanje se pravzaprav deli na dva dela: na brzinsko vožnjo na Rovtarico in na vožnjo za generalni plasma. Vsak vozač mora prestati preizkušnjo v brzinski etapi na Rovtarico. Ta odsek proge je dolg 15 km, cesta pa ima 12 promil vzpona. Na vseh ostalih delih proge pa se morajo vozači držati časov, ki so predpisani na osnovi povprečne brzine. Za vsako minuto, ki jo vozač prekorače, dobi pet kazenskih točk. Zmagovalec v posamezni kategoriji je tisti tekmovalec, ki je v vsej vožnji nabral najmanj kazenskih točk, istočasno pa je osvojil največ točk v brzinski vožnji na Rovtarico. Proga gre skozi najlepše predele Slovenije in ima zato to tekmovanje tudi turistično-propogandni ...

Tekmuje se v vseh ... rijah od 250 ccm navz... osebnih avtomobilov, ... športnih kot kulturnih ...

Lani je nastopilo na ... vanju nad 90 vozačev ... sarja, Nemčije, Italije, A... Trsta in Jugoslavije. K... da v tujini za to vožnj... ko leto vse večji interes ... nizatorji tudi letos pri... jo, da bo nastopilo celo ... 150 vozačev in to pre... inozemcev. Udeležba d... vozačev je bila zadnj... bolj skromna. Vzrok za ... treba verjetno iskati v ... ker domači tekmovalci ... jo, da s svojimi starimi ... ne bodo mogli uspešno ... vati s tujci, ki nastopa... vozilih najnovejšega tip... to je organizacijski ... sklenil, da uvede novo ... rijo za stara vozila. V ... tegoriji lahko nastop... vozila serijske proizvod... so bila izdelana pred ... 1945. Z uvedbo te kat... ima vsak vozač možnost ... vozilom starejšega tipa ... soliden plasma v svoji ... riji. Zaenkrat še ni do... znano, kateri vozači z ... stva, kakor tudi iz Jug... so se prijavili za letošn... nio, ker je rok za pri... do konca tega meseca.

KINO

V GORICI

CORSO. 17.00: «Velika ... ga», v barvah, R. New...
VERDI. 16.30: «Pazite ... go», Dean Martin.
CENTRALE. 17.00: «V... policija», Bob Hope.
VITTORIA. 17.00: «Z... povelje», Jack Webb.
KINO NA ODPRTEM. ... «Vrata skrivnosti», V. ... son.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT ...

Kaj so pisali Angleži po tekmi v Belfastu

Drugi Vukasov gol

Po sobotni tekmi med reprezentanco Velike Britanije in moštvom Kontinenta so bili angleški listi polni bridkih ugotovitev. Navajamo nekaj odlomkov iz člankov nekaterih listov:

SUNDAY TIMES: «Tukaj, pred našimi očmi smo dobili odgovor o vrednosti našega nogometa, kolikor ga že nismo prej poznali. Tekma je bila ponoven dokaz, da moč našega nogometa pada z veliko hitrostjo.»

SUNDAY DISPACH: «Nova nogometna sezona, ki smo jo težko pričakovali, se je pričela z dogodkom, ki potrjuje, da spadamo med zadnje. Igralci s kontinenta so pokazali hitrost, trdnost, zanesljivost in poteze, ki smo jih bili vajeni videti v britanskem nogometu že tedaj, ko je ostali del sveta postal daleko boljši od svojih učiteljev. Vsi londonski listi poudarjajo odlično igro igralcev s kontineneta, čeprav v isti sapi trdijo, da v Belfastu ni igralo najboljše moštvo, ki ga premore Evropa.»

Listi posebno poudarjajo izredno igro Ocwirka, Vukasa in Koppe. Za Vukasa pravijo, da je v soboto zavrnil vse teorije o ponovnem vzponu britanskega nogometa. Pišejo se, da sta Vukas in Koppa popolnoma nadigrala britansko obrambo. V najbolj črnem dnevu za britanski nogomet sta bila Vukas in Koppa tista, ki sta mu prizadejala največ škode. Oba profesorja nogometne umetnosti sta pokazala najboljšo igro, kar jih je doslej Belfast sploh videl.

Pod naslovom «Jugoslovan pokopal britanski nogomet» piše Raynold News, da je bil Vukas največja zvezda v eki... pi ostalega dela Evrope.

Kino na Opčinah

predvaja danes 19. t. m. ob 20. uri film:

„POLŽASTE STOPNICE"

Igralci: GEORGE BRENT, ETHEL BARRYMORE, RHONDA FLEMING

Režija: R. SIODMAK

Film, ki ni policijski, niti samo ljubezenski, ampak film presenečenj in skrivnosti.

Vladimir Bartol: **MLADOST PRI SVETEM IVANU** (Druga knjiga)

TEŽKA JE POT DO UČENOSTI

57. Tretje poglavje: INTERMEZZO NA GORENJSKEM - DVAKRAT Z GRMEKOVIMI NA POČITNICAH V RIBNEM PRI BLEDU

6.

Če pride otrok v svet, ki mu je bil doslej neznan, si ga podobno kakor preprost človek ali primitivec prisvaja nekako «polifono» ali «mnogoglasno» brez kakršnega koli sistema ali načrta, ki si ga navadno postavijo turisti in obiskovalci tujih krajev in mest. Zato se v novi svet tudi prej vživi ter tudi marsikaj opazi, kar navadno uide izobraženemu popotniku.

Kot rečeno, smo bili otroci z vaškimi fantiči in dekliči kmalu tako domači, da smo ž njimi resnično tvorili eno družino. Udeleževali smo se z njimi njihovih podvigov, ki so zlasti mene, ki so se mi zdele otroške igre instinktivno v skladu z mojo naravo prej zapravljanje časa, bolj privlačevali kot pa samo igranje in igračkanje, ker so taki podvigi imeli zmerom neki določen cilj. Z domačimi pobi sva z Borisom kmalu obredla z vseh strani Ribniško goro, bližnje gozdove in pašnike, kjer sem kmalu iztaknil nov objekt za svojo splošno zbirateljsko strast. Večji dečki, pa tudi ze nekateri otroci, so imeli na klobuku pero kakega ptiča, zlasti kake ujede, pa tudi lepó plavo, belo in črno progasta peresca s šojinih peruti. Čim imenitnejšega ptiča je bilo pero, tem večjo ceno so mu pobje pripisovali in nič čudnega ni, če je nosilo krono vrednosti pero planinskega orla ali kakor so mu pravili naši vaški prijatelji: «oruov pér». Temu je sledila cela skala vrednotenja: za orlovim je prišlo sokolovo pero, «skouov» ali «zgouov pér»; za njim kanjino ali kanjuhovo pero; nato kraguljevo, skobčevo, postolkino; nato peresa neujed, ki so se odlikovala po lepoti ali kaki značilnosti, kakor visoko cenjeno pero ruševca in divjega petelina, nato pero šoje, divjega goloba in druga.

Kdor se spominja mojega lastnega vrednotenja živali in zlasti ptičev, ki sem ga imel kot otrok in sem ga označil v enem od prejšnjih poglavij, se bo morda začudil, da je to moje vrednotenje v tako presenetljivi meri sovpadalo z vrednotenjem gorenjskih fantičev. To vrednotenje, ki sem ga uporabljal tudi pri metuljih, se je v manjši meri oziralo na lepoto objekta, v večji meri na njegove «karakterne» lastnosti, kot so pogum, divjost, nagel let, markantne oblike, redkost in na druge specifičnosti in imenitnosti. Pri tem naj ne izpustim zanimivega opažanja, da namreč zlasti ženske, pa tudi izraziti esteti vrednotijo iste objekte predvsem po lepoti bodisi barv ali oblike. Pri ptičah še po umetnosti petja, pri živalih na splošno pa dajejo prednost mehkobi, milini, ljubkosti in podobnemu. Za te lepe kvalitete sem bil jaz kot otrok toliko kot gluh, kot so bili zanje gluhi naši ribniški vrstniki. Tu ni spregledati nekega primitivnega in izrazito moškega pogleda na te objekte, ki utegne biti v sorodu z istovetenjem ali identifikacijo, kot jo poznajo primitivni rodovi, ki si obešajo okrog vratu levje krempije ali tigrove zobe, da bi s tem izenačili svojo naravo z divjostjo in pogumom teh zveri.

Če sem se čutil v primeri s svojimi okoličanskimi vrstniki v svoji otroški prepotentnosti nekako vzvišenega, kar se tiče opazovalnega daru in poznavanja prirodnih pojavov, pa sem našel v gorenjskih fantičih svoje mojstre. Morda je našim ljudem bližina velikega mesta potlačila čut za prirodo, morda so jih tudi stare, od prednikov prevzete vraže ovirale, da bi mogli samostojno opazovati. Skratka, tisti živ in neposreden stik s prirodo in njenimi pojavi, ki sem ga bil opazil pri svojih gorenjskih vrstnikih, je bil našim okoliškim ljudem le v majhni meri lasten.

Ker je človeško bitje enota in celota, sodim, da je bil ta intimni odnos gorenjskih fantov in dečkov do prirode samo del njihovega splošnega značaja. V primeri z njimi so bili naši okoliški otroci veliko bolj mehki, manj odporni, popustljivejši v svojih ciljih. Pri tem pa se nam na Gorenjskem nikoli ni zgodilo, da bi bil večji, močnejši deček napadel šibkejšega, kakor je bil to običaj pri mojih domačih vrstnikih, ki bi si jih upal označiti kljub njihovi mehkobi in odjenljivosti mnogokrat za «žlehtne» ali celo hudobne. Mislim, da je gorenjskemu fantu, gorenjskemu človeku na sploh prirojen nekakšen primaren viteški čut. Spominjam se, kolikokrat so nam vaški fantje z nekakšnim sočutjem pomagali iz kakega nevarnega položaja, nam, slabotnim mestnim fantičem, če smo pri skupnih podvigih vanj zabredli. Večkrat smo se z vaškimi fantiči za stavo metali, toda če je bil naš nasprotnik odločno močnejši, je skoraj redno predčasno popustil.

Nikjer, razen morda v Črni gori, nisem videl tako pogostega in tako izrazitega «orlovskega pogleda», kakor pri dečkih in moških na Gorenjskem. Rodovi in rodovi so bili vajeni gledati s svojih planin v daljave in vse kaže, da se je tem ljudem v teku generacij ta pogled izostril in se dalje podedoval. Ti možje so v govorjenju težki in počasni, toda bistri in spretni pri plezanju po skalovju za svojimi čredami ali za gamsi, ki jih kot divji lovci zasledujejo. Postati lovski čuvaj med takim ljudstvom je življenjsko nevaren poklic. Kdor sam ni bil divji lovec in kdor sam ne pozna vseh stezic, skal in sledov, ne bo kot lovski čuvaj ničesar opazil. V tem pogledu je podal živo podobo razmer in takega značaja pisatelj Juš Kozak v svoji povesti «... mecesen».

Toda tudi žandarju ni med takim narodom z rojst... postlano, ali vsaj takrat ni bilo, ko smo mi počitnikovali ... Gorenjskem. Značaj Gorenjca je težak, toda če mu ... alkohol v glavo, postane kaj hitro vroče krvi in tedaj ... neredko zabliskajo noži sredi gostilne.

Spominjam se takega primera iz časov mojega biva... v Ribnem. «Vahtmajster» je bil očitno moder mož, ... prihajal je skozi Ribno vsako sredo točno ob treh popo... se z enim žandarjem, tako da so se mogli vsi, ki so ... zaradi česar koli slabo vest, pravočasno poskriti, drugi ... prav tako poskriti puške in strelivo, ki so jih rabili za ... lov, in sake in mreže, ki so jih potrebovali za nedovo... ribarjenje.

Naravno je, da smo tudi otroci z zanimanjem, d... napetostjo pričakovali ta tedenski obhod žandarjev ... vas. Vsi vaški pobje in dekliči, fantje in dečve, ženice ... tisti možje, ki so imeli tisti teden slučajno čisto ves... postajali na pragih in z nami vred opazovali prihod ... darjev, ki sta se tu pa tam zaustavila in bolj ljubeč... kakor ostro stavila to ali ono vprašanje. Kajpada ni ni... nihče ničesar vedel. Tudi mi smo bili eno z vasjo. S... Grmek je bil, bolj iz prijateljskega sočutja kakor iz potre... nekoč kupil od «starega Hribarja», nevarnega divjega lov... tri debele ščuke, ki jih je bil lovec tisto jutro navsezgo... kar s šibrami «počil». Otroci smo slišali po hišah vse, ... so si pripovedovali domačini, kje je Janez ustrelil gam... in kako je hodil Johan svojega, ki ga je imel skritega ... neki luknji, kjer je bil večni led, odirat in četverit, da ... je nato po kosih prinašal domov za pečenko. Nikomur ... prišlo na misel, da bi bil kaj skrival pred nami in mi ... se izkazali seveda vredni takega zaupanja. Z Borisom ... neskončno občudovala divje lovce in tu se je spet izka... bratrančev dar za ugotavljanje in opisovanje tipov. Tak ... je bil omenjeni «stari Hribar», ki je svojo lepo posest ... pustil sinu in hčeri, sam pa kolovratil okrog na pol ... prosjak, na pol kot divji lovec.

(Nadaljevanje sledi)